

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

הכוס

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9313

שנה מוכטת לו שהוא בן העה"כ אר"נ בר יצחק
חדע שכל העולם כלו רעב והוא שבע כי אתא רב
דימו אמר (אמרי במערבא) מפוש חיי סגני ומסגני
ת"ר אדם שיש בידו עכירה ומתודה ואינו חוזר בה
למה הוא דומה לאדם שתופס בידו שרץ שאפילו
טובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה ורקו
מידו מיד עלתה לו טבילה שנא' *ומודה ועווב ירוחם
ואומר *נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים:

חומר זה
הובא
במסכת
תענית
והשלי כח
איכה ג

סוכה פרק ראשון סוכה

א תניא רבי יוסי אומר מעולט לא ירדה שכינה למטה
ה (מעשרה) ולא עלה משהוא ליהו למרום שנאמר
תל' קטו *השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. ולא
לו שנה שלא מת מוכטק לו שיש בידו מעשים טובים שהגינו
עליו וכן העול' הנא הוא: חדע שהרי כל העולם כולו
רעב מתשמיש: והוא שבע לא נתעכה בואת ואלא מדעתו
השביעוהו ואע"ס כן עלתה לו שנה יש לדעת שלדיק גמור
הוא: מפיש חיי זה שראה קרי צ"ה: סגני ומסגני צננים
וצני צנים שכך הסימן יראה זרע יאריך ימים: שיש בידו
עבירה גזל ואינו חוזר לשלם: נשא לבבנו אל כפים
לריך לישא הלכ לשמים כלוי שיחזור מקלקולו:

תל' קטו

ירדה שכינה למטה והכתיב * וירד ה' על הר סיני ^{שמות יט}
 למעלה מי טפחים והכתיב * ועמדו רגליו ביום ההוא ^{זכנה יד}
 על הר הזוחים למעלה מעשרה טפחים ולא עלה ^{דף י"ד}
 משה ואליהו למרום והא כתיב * ומשה עלה אל ^{שמות יט}
 האלהי למטה מעשרה והכתיב * ויעל אליהו בסערה ^{ח"כ נ}
 השמים למטה מעשרה והכתיב * מאחו פני כסא ^{סוכה כו}
 פרשו עליו עננו ואמר רבי חנחום מלמד שפירש ^{שנת}
 שדי מזיו שכינתו ועננו עליו למטה מעשרה מכל ^{כ' ר"ע}
 מקום מאחו פני כסא כתיב דאשר רכובי אשת רכב ^{וי"ט}
 ליה כסא עד עשרה ונקיט ביה: ^{ד"ט א}

תני רבי חנינא כל הכלים שעשה משה נחנה בהן ^{סס}
 תורה מדת אורכן ומדת רחבן ומדת קומתן ^{סס}
 כפורת מדת ארכה ומדת רחבה נחנה ומדת קומתה ^{סס}
 לא נחנה צא ולמד מפחות שבכלים שנאמר * ועשית ^{שמות כס}
 לו מסגרת טפת סביב מה להלן טפת אף כאן טפת: ^{סס}
 ומאי כרוב א"ר אבהו ברביא שכן בבבל קורין ^{סס}
 לינוק' רביא אמר ליה אבוי אלא מעתה דכתיב ע"כ ^{סס}
 * פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם היינו יחוקל ^י
 כהוב היינו אדם אפי רבהבי ואפי ויטרי: ^{סס}

למעלה מעשרה טפחים תירולף הוא: שפירש שדי ^{סס}
 השכינה פרשו נוטריקון קל דריט: ^{סס}
 מדת קומתה לא נחנ' מדת עובי היא קומתה שהיא הית' ^{סס}
 לארון ככסוי תיבה: מסגרת שפה כעין לבזוזין סביב ^{סס}
 היינו פני כרוב היינו אדם הלא שניהם שוים ולמה חלקם ^{סס}
 :

ט מתני' כוכה ישינה ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין. גמ'
 מ"ט דב"ש אמר קרא * חג הסוכות שבעת
 ימים לה' סוכה העשויה לשם חג בעינין וב"ה ההוא
 מיבעי לחדרב ששז דאמר רב ששת משום ר"ע
 מנין לעצי סיכה שאסורים כל שבעה ת"ל חג הסוכות
 שבעת ימים לה' וחניא ר' יהודה בן בתירא אומר כשם
 שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים
 על הסוכה שנא' חג הסוכות שבעת ימים לה' מה
 חג לה' אף סוכה לה' :

ויקרא

כג

ההוא

ההוא

ההוא

ההוא

ההוא

ההוא

ההוא

ב א"ר אלעזר למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר
 דומר לך מה עתה זה מהפך את החכוא' בגורן
 ממקום למקום אף תפלתן של צדיקים מהפכת
 מדותיו של הקב"ה ממדת רגונות למדת רחמנות :
 הכתוב ומשני לעולם כרוז כמי פני תינוק הס חהו קלוקס
 פני אדם פני רצוני פני הכרוז פני זוטרי :
סוכה ישנה כדמפרש שעשה קודם לקג ל' יום ולא פי'
 שהיא לשם קג : ב"ש פוסלין דנעי סוכה לשמה
 וזו סתם נעשית ואלו תוך ל' לקג הוה כיון דשאלין בהלכות
 הקג קודם הקג ל' יום סתם העושה לשם קג הוא עושה
 אבל קודם ל' יום סתמא לאו לקג : וב"ה מכשירין דלא
 נעיקן סוכה לשם קג : סוכה לשם חג דכתיב סוכות לה'
 לשם מלות המלך : על החגיגה שלמי קגינה שם שמים קל
 עליהם לאוסרם עד לאמר הקטרת אימורין דזכו זכו בתר
 הכי משלקן גזוה כענד הכוטל פרס : חג קגינה :

שכא'

יד

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

ממקום

הישן

פרק שני

אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב כא
מנין שאפי' שוחת *תלמידו חכמים צריכה ע"כ
למוד שנא' *ועלהו לא יכול:

מני מחניתין ר"ע היא דחניא העושה סוכתו בראש
הספינה ר"ג פוסל ור"ע מכשיר מעשה בר"ג
ור"ע שהיו באין בספינה עמד ר"ע ועשה סוכה
בראש הספינה למחר נשבה הרוח ועקרחה א"ל
ר"ג עקיבא הוכן סוכתך:

והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא כה
מהתם נפקא [דחניא] *ויהי אנשים אשר היו מדברי
טמאים לנפש אדם וגו' אותם האנשים מי היו נושאי
ארונו של יוסף היו דברי ר' יוסי הגלילי. *ר"ע אומר
מישאל ואלצפן שהיו עוסקים בנרב ואביהו ר' יצחק ע"כ

צריכה למוד לרי' לשומעם שיתנו לה לב: ועלהו דבר קל שבו:
והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא מדברי
בביתך: ויהי אנשים נפסק מדבר קרא בשנה השני'
ליציאת מצרים: ה"ג בביתך נפסקי ר"ע אומ' מישאל
ואלצפן היו שנטמאו בכדב ואניהו רבי יצחק אומר אם
נושאי ארונו של יוסף היו יכולין היו לטהר ואם מישאל
ואלצפן היו יכולין היו לטהר מי היו טמאי מת מלה
היו שקל שביעי שלהן להיות בערב הפסק שחאמר ולא יכלו

והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא מדברי בביתך: ויהי אנשים נפסק מדבר קרא בשנה השני' ליציאת מצרים: ה"ג בביתך נפסקי ר"ע אומ' מישאל ואלצפן היו שנטמאו בכדב ואניהו רבי יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו יכולין היו לטהר ואם מישאל ואלצפן היו יכולין היו לטהר מי היו טמאי מת מלה היו שקל שביעי שלהן להיות בערב הפסק שחאמר ולא יכלו

אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו ככר היו יכולין
 ליטהר אם מישאל ואלצפן היו יכולין היו ליטהר אלא
 עוסקים במת מצוה היו שחל שביעי שלהן להיות בערב
 הפסח שני * ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא כיום
 ההוא אינם יכולים לעשות אבל למחר יכולים לעשות:

מדבר
 פ
 ח
 ט

וגו': אם נושאי ארונו של יוסף או מישאל ואלצפן
 היו יכולין היו ליטהר שהרי באחד בניסן הוקם המשכן ושני
 לו שרף אלעזר את הסרה שזו על טמאי מת שבהן לעשות
 פסקיהן בטהרה כדאמרינן במסכת גיטין שופה פראיות
 כאמרו ביום שהוקם המשכן ופרה אדומה אחת מהן ובאחד
 בניסן הוקם המשכן והוא ק' למלואים כדקיימא לן אותו
 היום כטל עשר עטרות וכו' מתו כדג ואציהוא הלכך מראש
 קדש עד הכנס היו יכולין ליטהר וקרא אומר ולא יכלו
 ונושאי ארונו של יוסף כמי כבר עברו עליהם " קדשים
 ויותר שלא נשאוהו כדכתיב ביום הזה באו מדבר סיני ולא
 כסעו משם עד כ' באייר של שנה הנאה דכתיב ויהי בשנה
 השנית בקדש השני בעשרים בקדש כעלה הענן מעל וגו'
 ויסעו מהר ה': טמאי מת ניצוה לאו מת מלוה דוקא קאמר
 דאפי' מתיהן כמי מת מלוה קרי להו דמגו' להתעסק בהם
 כגון האמורי' בפ' כהני' שהכהן מטמא בו: שחל שביעי
 שלהן ואע"ג דקצו לאורסא לא איסתרו דקסבר אין אומטין
 חורקין על טמא שרץ מ"מ שמעינן מינה דעוסק במלוה
 פטור מן המלוה שהרי כטמאו במתיהן שבעת ימים לפני הפסח
 ואע"פ שטומאה זו תעכב על ידם אכילת פסקיהן אלמא מלוה

ח"ו
 שמ
 שיו
 שיה
 שיו
 ער
 במ
 לש
 ש
 קל
 שב
 ח
 א
 א
 הי
 בה
 לע
 הל
 ול
 א

ח"ד אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים כו
 שינת עראי חוץ לסוכה מ"ט אמ' רב *אשי וזהו"ב
 שמא ירדם א"ל אבוי אלא הא דתניא ישן אדם כהגהות
 שינת עראי בתפולין אבל לא שינת קבע ליתוש הוכיח
 שמא ירדם אמר רב יוסף בריה דרב עילאי במוסר בראיות
 שינתו לאחרים מתקיף ליה רב משרשיא ערבך רב אשי
 ערבא צריך אלא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוסף
 במניח ראשו בין ברכיו עסקינן רבא אמר אין קבע
 לשינה. *אמר רב (אסי) אסור לאדם לישן ביום יותר שס
 משונת הסוס וכמה שתין נשמו: ע"ב

שאל אפטרופוס של אגריפס המלך את רבי אליעזר כו
 כגון אני שאיני רגיל לאכול אלא סעודה אחת
 קלה הנאה לידם אינם לריכ' לדקות מפני קמורה העתיד' לנא:
 שמא ירדם שמא תקטפנו אינה וישן קבע: אבל לא
 שינת קבע שמא יפיק בהם: במוסר שינתו לאחרים
 אומר לקברו אם ארדם העירני: ערבך ערבא צריך שמא
 אף הוא ישכנ וישן: בין ברכיו דודאי לא ירדם: רבא
 אמר לשמא ירדם לא קיישינן הלכך בתפילין שרי וסוכה
 היינו טעמא דאסור שינת עראי לפי שאין קבע לשינה ואין
 בה קילוק בין קבע לעראי לעכין סוכה שאין אדם קובע
 לעלמו לשינה שפעמים שאינו אלא מתכנס מעט ודיו בכך
 הלכך זו היא שינתו וגבי תפילין דטעמא שמא יפיק בהם
 ולא מפני אסור שינה כי ניים סורחא לא אחי לידי הפקה:
 אפטרופוס של אגריפס מעונה על שלו ורב ביתו שקורין

ביום מהו שאוכל אכילה אחת ואפטר א"ל ככל יום
 ויום אתה ממשיך כמה פרפראות לכבוד עצמך
 ועבשיו אי אתה ממשיך פרפרת אחד לכבוד קונך:
 גחנו רבנן מעשה ברבי אלעאי שהלך להקביל פני
 ר' אליעזר רבו ברגל בלוד. אמר ליה אלעאי
 ע"כ אינך משובתי הרגל שהיה ר' אליעזר אומר משבח
 אני את העצלנים שאינן יוצאין מבתיהם ברגל
 שנאמ' *ושמחת בחגך וגו' איני והאמר רבי יצחק
 מנין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנאמר
 *מדוע את הולכת אליו היום לא חרש ולא שבת
 מכלל דבחדשו שבת מחייב אדם להקביל פני רבו
 לא קשיא הא דאזיל ואתי ביומי הא דאזיל ולא
 אתי ביומיה:

דברי' טו
 מ"ג ד
 נקט רגל
 דלא גרע
 וחודש
 דכתיב
 כהדיא
 נקרא
 דש"א

אשק"ל ק: מהו שאוכל סעודה אחת ביום בסוכה ואפטר:
 פרפראות מיני מעדנים הסותקים את בני מעים להיות
 לנו משוך אקר הסת ויאכל:

אינך משובתי הרגל הואיל ולא עמדת בביתך אכל אשך:
 משבח אני את העצלנים אף על פי שלא בשביל
 הרגל מתעכבין שהרי אף כל ימות השנה אין יוצאין מקמ'
 עללות אף על פי כן משנמן אחי: ויאמר אליה מדוע את
 וכו' בעלה של שוכמית אקר לה כשאמרה לו וארובה עד
 איש האלהים ואזונה: הא דאזיל ואתי ביומיה ומשחק
 שמחת הקג עם אשתו קייב להקביל פני רבו כגון עיר
 שבתוך התקום או על ידי עירוב:

ת"ר מעשה ברכי אליעזר ששבת כגליל העליון ד
 בסוכתו של רבי יוחנן (בן) [בר'] אלעאי ^ס
 בקסריו ואמרו לה בקסרין הגיע חמה לסוכתו א"ל
 (רבי) מהו שאפרוש עליה סדין אמר ליה אין לך כל
 שבט ושבט מישראל שלא העמיד ממנו שופט.
 הגיע חמה לחצי הסוכה א"ל מהו שאפרוש עליה
 סדין אמר לו אין לך כל שבט ושבט מישראל שלא
 יצאו ממנו נביאי' ושבט יהודה ושבט בנימין העמידו
 מלכים על פי הנביאים. הגיע חמה למרגלותיו של
 רבי אליעזר נטל ר' יוחנן בר' אלעאי סדין ופירש
 עליה הפשיל ר' אליעזר טליתו (עליו) [לאחוריו]

ששבת בסוכתו של רבי יוחנן וכו' לקמן פריך הא אמר
 ר' אליעזר משנן את העללים: מהו שאפרוש

עליה סדין ללל שלא *תפשוט השמש מי אסור מאוס מוסיף נ"י רש"י
 על אהל עראי בשבת או לא: אין לך כל שבט וכו' האיאו כנ"י
 לדבר אחר כדקאמר לקמן שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבי: ^{תשוען}
 שלא העמיד שופט ומושיע [את] ישראל אותן שהיו משמת
 יהושע ועד שמואל שמע את שול למלך. יהושע מאפרים
 אהוד מנכמיין גדעון ממכשה הכי מנני רמל שמעון מדן ברק
 מקדש מכשתלי הכי מנני בלהה אננן זה בוצו מיהודה עלי
 מלוי תולע מיששכר אלון הזבולוכי מוזבולון אלו מפורשים אבל
 עתניאל ויפתק ושמונר ויאיר ועבדון לא ידעתי מאי שמות
 שצטיהם מראובן משמעון גד ואשר לא מלאתי מפורש: הגיע
 חמה מתפשטת ומתקרבת אללס: מלכים על פי נביאים

ויצא לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר
דבר שלא שמע מפי רבו:

ה
כה

מעשה ברבי אליעזר ששבת בגליל העליון
ושאלוהו שלשים הלכות בהלכות סוכה שחיים
עשרה אמר להם שמעתי ושמונה עשרה אמר
להם לא שמעתי ר' יוסי בר' יהודה אומר חילוף
הדברים שמונה עשרה אמר להם שמעתי י"ב א"ל
לא שמעתי אמרו לי' (רבי) כל דבריך אינן אלא מפי
השמועה אמר להם הוקקתוני לומר דבר שלא שמעתי
מפי רבותי אמר להם מימי לא קדמני אדם לכה"מ
ולא ישנתי בכה"מ לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא
הנחתי אדם בבית המדרש ויצאתי ולא שחתי שיחת
חולין ולא אמרת דבר שלא שמעתי מפי רבי לעולם:
ואמרן עליו על ריב"ז מימיו לא שח שיחת חולין
ולא הלך ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא

שאל ודוד על פי שמואל: ויצא * שלא יאמרו התיר את הדבר:
שלא רצה לא מפני שהפליגו בדברים מה שהזיאו לדבר אחר לא להפליגו
להתיר ממנו ולדקותו שלא ללמדו תורה כתכונן אלא שלא אמר דבר וכו':
אינן אלא מפי השמועה בתמיה: הוקקתוני כלומר הוקיקוני
לומר דבר וכו' אגיד לכם את מדותי חו אסת מהן:
שיחת חולין דבר הפאי וסוק כלו' מה שספק בידי לא
מפני שלא טרקתי בכל אלה וא"א שאמרו רבותי דבר צנית
המדרש ולא שמעתי ומה שלא שמעתי לא אומר שכך היא מדתי:
בלא תורה בלא גירסא שהיה הולך וסוכה תמיד:

ישן בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי
 ולא קדמהו אדם כבה"מ ולא הניח אדם כבה"מ
 ויצא ולא הרגה במבואות המטונפות ולא מצאו
 אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה ולא פתח אדם
 דלת לתלמידיו אלא הוא בעצמו ולא אמר דבר
 שלא שמע מפי רבו לעולם ולא אמר הניע עת
 לעמוד מבית המדרש חוץ מערבי פסחים וערבי
 י"ה וכן היה ר' אליעזר תלמידו נוהג אחריו:

ת"ר שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן ל' מהם ז'
 ראוי שתשרה שכינה עליהם כמשה רבינו ^{שס}
 ול' מהם ראוי שתעמוד להם חמה כיהושע כ' ^{ס' י"ב}
 מהם בינונים גדול שבכלן יונתן בן עוזיאל וקטן ^{וע"ש}
 שבכלן ריב"ז אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח ^{רש"א}
 מקרא משנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקי תורה

חוץ מערבי פסחי מפני עשיית פסחים ומפני התינוקו שלא
 ישנו כך מפני פסחים: ובעי"ה שלריך לאכול מצעוד יוס:
 משנה דבר משנה וברייתא של אשה סדרים (ות"כ וספרי):
 גמרא זו היא סגרא שהיו תנאי' אחרוני' מדקדקי' דדברי
 הראשונים הסתומים לפרשן וליתן להם טעם כמו שעשו
 האמוראים לאחר התנאים שפי' דברי התנאים שלפניהם
 וקבעו להם גמרא. ואיתן דקדוקי' שנימי התנאים היה נקרא
 גמרא: הלכות הלכה למשה מסיני. כגון גזל ולצוד ודופן
 עקומה שיעורין קליין קטילין עשה כטיעות ערבה וכיסוד
 המים: ודקדוקי תורה רבוי אותיות שנאים לדקדק לדרוש

אמר
 ליון
 זים
 אמר
 לוף
 א"ל
 מפי
 זעתי
 ה"מ
 ולא
 יחת
 לם:
 חולין
 ולא
 דבר:
 בפליגו
 וכו':
 יקוני
 מהן:
 די לא
 צבית
 מדתי:
 חס

ודקדוקי סופרים קלות וחמורות וגזירות שוות תקופו
 וגימטריאו' שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים
 ושיחת דקלים משלות כובסים משלות שועלים דבר
 קטן ודבר גדול. דבר גדול מעשה מרכבה ודבר
 קטן הויות דאביו ורבא לקיים מה שנא' *להנחיל

משלי

זהו רבויין ומיעוטיין כגון האזרח להוליא את הנשים שדקדק'
 התורה בלשונה לכתוב אות יתירה ללמד: ודקדוקי סופרים
 שהוסיפו לדקדק אתר מעשה הצריות ולהקמיר לעשות סייג
 ואזכים לתורה. וגזרו גזרות להרמיק האדם מן העבירה ודכותיה
 בצכורות גר הבא לקבל דברי תורה עליו קוץ מדבר אחד
 אין מקבלין אותו. ר' יוסי (בר' יהודה) אומר אפי' דקדוק
 אחד מדקדוקי סופרים: קלים וחמורים דברים הלמדים בק"ו
 שכיחנו לדין מעלמ' לכל אדם ולא פירשו (כולן) [כלום] בסיני:
 וגזירות שוות דברים הלמדים בג"ש: תקופות קשנון הלך
 קמה ולבנה: גימטריאות דברים הלמדים בל' גימטריא כגון
 ששך בכל בא"ת ב"ש כשדים לב קמי בל' ת ב"ש (מקרא הוא
 על יושבי לב קמי והיינו כשדים) סהלא מוכן באטב"ק. וכן לפי
 מכין האותיות כגון סתם כזרות שלשים יום מקדוש יהיה
 יהי"ה גימטרי' תלתין הו': שיחת מלאכי השרת שיחת
 שדים שיחת דקלים לח ידענא מאי היא: משלות כובסים
 משלות שועלים דבר קמה שיסדו קדמוכים לתת אמתלאה
 לתוכתם ותולין אות' בצונסין ובשועלי' כגון מאזני לדק
 אבות יאכלו בוסר. (ולדיק מלכה נקלץ ובימי האמוראי' נשתכחו):
 הויות דאביו ורבא כל איבעיא להו לאביו ורבא הוה עספקא

אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. וכי מאחר שקטן
 שבכולם כך גדול שבכולם עאכ"ו אמרו עליו על
 יונתן בן עוויאל שבשעה שחי' יושב ושונה ועוסק
 בתורה כל עוף שפורח עליו (באזיר) מיר נשרף:
 האמר רבא מקרי ומתני במטללתא וחנויי בר סס
 ממטללתא לא קשיא הא במגרם הא ע"ג
 בעיוני * כי הא דרבא ורמי בר חמא כי הו' קיימי כט
 מקמיה דרב חסדא מרחשי בגמרא בתרי הדרוי
 והדר מעייני בסברא:

להו ונכולן נתן לנו ונתן זהם טעם. וגימי אמוראיס נשתכחו:
 נשרף שהו מלאכי השרת סניביו ומתקנלים לשמוע תורה מסיו:
 מקרי ומתני לקרות מקרא שנכתב ולשנות משניות הערוכו'
 ושגורו נפה: במטללת' בסוכ': חנויי תלמוד שהיא סברא
 לטרוח ולשכן וכן שמעתתא דאמוראי' שאינן באות אלא מכלל
 דקדוקים שהן למדין מתוך דברי המשנה דמדתי מילתא למילתא:
 בר מטללתא אס ירלה דזלטער הו' ומלטער פטור מן
 הסוכה והאזיר יפה לו להרכיב דעתו קס"ד תנוי הייט
 משכן: הא למיגרם וכי כלי' תרי גוויי סיכון הו' למיגרם
 גמרא הברורה לו כנר והיינו שמעתא לריך סוכה והיינו משכן:
 לעיוני נר ומטללתא: כי הא וכי' דנשמעתא איכא ריהטא
 בלא טרחה וליכא עיון נטרחה: כי הו' קיימי טקמי דרב
 חסדא נתר דאגמרינהו שמעתתא: מרחשי גמרא מה ששמעו
 מסיו דבר פלי' אסיר דבר פלוגי נותר: והדר מעייני מה
 טעמו של דבר ואס יש להשיב כלום:
 II. הויקטו: דעתא תפוסה אהיב: אהיב דאף מו' דה

ח
כה
ע"ב
כט

Palvos

היינו
ירח
וככנים
אכל
החמה
הוא
סי' ריב
לאומו'
וע' נכ"ר
פרש' בא
רש"א

משנה ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתכרח
 המקפה משלו משל למה"ד לעבד שבא
 למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו. גמ' *איבעיא
 להו מי שפך למי ת"ש דתניא שפך לו רבו קיתון
 על פניו וא"ל אי אפשי בשמושך. ת"ר בזמן שהחמה
 לוקה סימן רע לכל העולם כלו משל למה"ד למלך
 ב"ו שעשה סעודה לכל עבדיו והניח פנס לפניו
 כעם המלך עליהם ואמר לעבדו טול פנס מפניהם
 והושיבם בחושך תניא רבי מאיר אומר בזמן
 שהמאורו לוקין סימן רע לשונאיה של ישראל מפני
 שמלומדין במכותיהם משל לסופר שבא לבית הכפר
 משל לעבד כו' כלו' גשמים היורדים צמג סי' קללה הם משל
 כו': מי שפך למי ענד לרבו וה"ק משל לעבד שהי' עושה
 לרבו עבדות שחינו עונדו כהוגן כך נידוע שאין ישראל עונדין כשורה
 או דלמא ה"ק ושפך לו רבו קיתון על פניו לומר לא תלפני דאי
 אפשי בשמושך וירידת גשמים היא שפיכת קיתון ומ"מ סי' קללה
 הוא ומיהו פירושא דמתניתין מיבעיא לן שפיכת הקיתון מאי היא
 ופינת הסוכה או ירידת גשמים: בזמן שהחמה וכו' משום
 דאיירי הכא נסימני קללה נקט לה: והניח פנס לינטרכ"א בלע"ו:
 והושיבם בחשך כך כשהחמה לוקה אינה מאירה כ"כ: מפני
 שמלומדי' במכותיהם כל מיני קללה וסורענות הנאים לעולם
 יש להם לישראל לדאוג יותר משאר אומות מפני שהם רגילין
 ללקות יותר מכלם לפיכך יש להם לישראל לדאג ולוטר לא
 בא סי' זה אלא בשבילנו: משל לסופת עלמד מיטוקות:

ורצועה בידו מי דואג מי שרגיל ללקות בכל יום הוא
 דואג. ת"ר בזמן שהחמה לוקה סימן רע לאומות לבנה
 לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל משום שישראל
 מונין ללבנה ואומות לחמה לוקה במזרח סימן רע
 ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע
 הרקיע סימן רע לכל העולם כלו פניו (של חמה)
 דומים לדם חרב בא לעולם לשק חצי רעב בא
 לעולם לזה ולזה חרב וחצי רעב באים לעולם
 בכניסתו פורענות שוהא לבא ביציאתו פורענות
 ממתרת לבא לעולם וי"א חילוף הדברים ואין לך
 כל אומה ואומה שהיא לוקה שאין אלהיה לוקה
 עמה שנא' *ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים
 ובזמן שישראל עושין רצונו של הקב"ה אין מתיראין
 ורצועה בידו להכות איזה מהן ירא אותו הרגיל ללקות:
 לוקה במזרח בנקר כשהחמה במזרח: באמצע הרקיע
 בקלות היום כשעומדת נראש כל אדם: לשק עשוי מכולהו"ל לדבש
 של עזים והוא דומה לשקור: חצי רעב משקירין פנים: דרך
 לוקה בכניסתו נשקיעה: פורענות שוהא לבא כדרך שוהא
 הסי' להראו' עד כלות היום: ביציאתו זריקה: פורענו' ממתר'
 לבא כדרך שמהר הסי' לנוא: וי"א חילוף הדברים לוקה
 בכניסתו ערבית פורענות ממתרת לבא שזה הסימן כש
 שאין לו שהות לשמש ניום שסטיך לשקיעתו הוא כך אין
 לפורענות שהות. ביציאתו שקרית. פורענות שוהא לבא
 כשם שיש לקמה עוד שהות ניום: אלהיה שרה המליך בעדה

שמות יב
 דרך
 להניח
 התבואה
 וכשנראה
 שק ריקן
 סי' רעב
 דש"א

סרח
 שבא
 עיני
 קיתין
 חמה
 מלך
 פניה'
 ניהם
 בזמן
 מפני
 הפך
 ש
 עושה
 כשורה
 כי דאי
 קללה
 אי היא
 חסום
 בלע"ו:
 מפני
 לעולם
 רגילין
 שר לא
 נוקות:

ידחיה י מכל אלו שנא' *כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמי' אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה גויים יחתו ולא ישראל יחתו:

ט ח"ר בשביל ד' דברים חמה לוקה על אב ב"ד שמת ואינו נספד כה לכה ועל הנערה המ-ורסה

שצעקה בעיר ואין מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחים שנשפך דמם כאחד ובשביל ד' דברי מאורות לוקין על כותבי פלסתר ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ארבע דברים נכסי בעלי בהים נמסרין ללכות על משהי שטרות פרוע' ועל

מלוי ברבית *ועל שהספיקו בידם למחות ולא מיחו כגון סמאל שרו של עשו: אל דרך הגוים אל תלמדו

לעשות כמעשיהם ומשמעו רכוכו מאיתות השמים אל תחתו: בשביל ד' דברים לא שמעתי טעם הדבר: מאורות ירק וככנים: כותבי פלסתר שטרות מזויסין ומכתבי עמל

לשים דופי על אדם לכחוש בשו מה שלא ליה: מגדלי בהמה דקה מקריבין את הארץ שאינ' יכולים לשחרס מלרעות בשדות קבריהם: ועל קוצצי אילנות טובות ואפי' הם שלהם שמעיתין הן ונראין כצועצין נברכתו של הקב"ה שמשיע טיבו: על משהי שטרות פרועין אכלס כדי לקזור ולגנול כעס אחרת: ועל מלוי ברבית שמלוין בעלי בתים לישראל ברבית וכתוב מרבה הוכו נכשך ותרבית לקינן דלים יקבלנו ואמרי' נב"ק כגון שנור מלכא שקוכן נהם עכ"י אומות: ועל שהספיקו בידם

ועל פוסקי צדקה ברבי ואין נוחנין. [אמר רב] ובשביל
די דברי נכסי בעלי בתים יורדין לטמיון על כובשי
שכר שכיר ועל עושקי שכר שכיר ועל שפורקין עול
מצואריהן ונוחנין על חבריהן ועל גסות הרוח וגסות
הרוח כנגד כולן. אבל בענוי כתי' וענוים ירשו ארץ תלים לו
(נצור מטעי מעש' ירי להחפאר) [ויה הענגו על רוב שלו']:

לולב הגזול

פרק שלישי

א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי מאי דכתי'
*כי אני ה' אהב משפט שונא גזל בעולה. משל ל
להיד למלך ב'ו שהיה עובר על בית המכס אמ' ישיב
לעבדיו חנו מכס למוכסי אמרו לו עבדיו אדונינו
המלך כל המכס שלך הוא אמ' להם ממני ילמדו
אל בעלי בתים הללו למסות ביד עיברי עבירה שדורס שהרי
דבריהם נשמעים להם מקמת עושרם (ומכמתם) ויראים הדברות
מהם ולא חיו: ועל שפוסקין בעלי בתים שפוסקין לדקה בדנים
שיתנס לעניים ואין נוחנין: לטמיון שנטמיון וכלין מאליהן:
כובשי וכו' שמדקה בלך ואין: עושק לגמרי גזל שכרו: על
גסי הרוח שמתנאין ומשתרין על אקיהם מקמת עשרם קנס:
אהב משפט שונא גזל בעולה בעולות שארס מביאים לי
אני שונא את הגזל שארס גזלים אותם ואע"פ
שהכל שלי ואף שתקלה שלי היתה דבש

עוברי דרכים שלא יבריחו עצמם מן המבם ואף
הקב"ה כך אמר כי אני ח' אוהב משפט גו' ממני
ילמדו בני ויבריחו עצמם מן הגזול איתמר נמי א"ר
אמי יבש פסול מפני שאין (לו) הדר גזול פסול
מפני שהוא מצוה הבאה בעבירה:

יא א"ר מריון א"ר יהושע בן לוי ואמרי לה תני רב
בר מרי משום ר"י בן זכאי שהי המרות יש
ע"כ בני בן הנם ועולה עשן מביניהם. וזו היא שישנינו
ס' עושין ציני הר הברזל כשרו וזו היא פתחה של גיהנם:
פסקי כתיב כיחזקאל *ויקח מורע הארץ ויתנהו בשדה
זרע קח על מים רבים צפצפת שמו אמר ר'
רב"ש
רב אבהו אמר הקב"ה אני אמרתי שיהו ישראל לפני
רב יב
לד כקח על מים רבים זמאי ניהו ערבה [והן] שמו
עצמם כצפצפת בין ההרים:

לז מתני' והיכן היו מנענעין בתודו לה' תחלה וסוף
ובאנא ה' הושיעה נא דברי ב"ה וב"ש
ע"כ אומרים אף באנא ה' הצליחה נא אר"ע צופר

שתי חמרות שני דקלים: בני בן הנם סמוך לירושלים
וזו היא שישנינו במשנה ראשונה שם' זה: ציני הר
הברזל כי דקלים: כשרים לולבים שלהם ואע"פ שעליהם
קטנים מאד ואינם עולים עם ארכה של שדרה:
הודו תחלה וסוף הודו שבתקלת הפרק והודו שבסוף הפרק
בסוף הלל סוף הודו עד סוף הלל קדח פרשתא במני
פרשתא של ספר תהלים: קרי לז א"ר

לולב הגזול פרק שלישי סוכה פד

הייתי בר"ג ור' יהושע שבל הצא היו מנענעין כלולב ביהן
 והם לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא:
 הנן החם שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד
 הוא עושה מניח שתי הלחם ע"ג שני הכבשין
 ומניח ידו תחתיהן ומניף ומוליך ומביא מעלה ומוריד
 ש"א * אשר הונף ואשר הורם א"ר יוחנן מוליך שמוט כס
 ומביא למי שארבע רוחות שלו מעלה ומוריד למי
 שהשמים וארץ שלו במערבא מתנו הכי א"ר חמא
 בר עוקבא אמר ר' יוסי בר חנינא מוליך ומביא
 כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעצור
 טללים רעים. א"ר יוסי בר אבין ואיתימא ר' יוסי
 בר זכירא זאת אומרת * שירי מצוה מעכבין את לח
 הפורענות שהרי חנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות
 וטללים רעים אמר רבא וכן כלולב ורב אחא בר
 יעקב ממטי ליה ומייתי ליה אמר דין גירא בעיניה
 דשטנא ולאן מלתא היא משו' דאתי לאגרווי ביה:
 למי שד' רוחות שלו מלוה ז' חנו' עוסי' לשמו כן מראה
 בהכפתו: זאת אומרת הא דה' יוסי דקאמר מלות חנופה
 עולר' דחזו' רעות וטללים רעים: שירי מצוה מלו' שהיא שיריים
 שאינ' עיקר לעכב כפרה אעפ"כ קשונה היא לעכב את הפורענות:
 שחרי חנופה שירי מצוה הוא ז' חנו' מעכבת כדמכיל בת"כ
 וכו': וכן לולב מוליך ומניח מעלה ומוריד: ממטי ליה מוליך:
 ומייתי מביא: גירא בעיניה דשטנא הרי זה לקץ בעיניו של
 שטן שדואה בעיניו שאין בו כח לכתק מעלינו עול מלות: ולאן
 מלתא היא אין ככון לומר כן: לאגרווי שיגרה בו שטן שהוא

לולב הגזול פרק שלישי סוכה פת

ברוך הבא והדר בשם ה' אלא לימא ברוך הבא
בשם ה' בהרדי אמר לי רב ספרא *משה שפיר לט
קאמרת אלא הבא והתם אמרי אסוקי מלתא היא
ולית לן בה ואמר רבא לא לימא איניש והא שמיה
רבא והדר מברך אלא יהא שמיה רבא מברך
בהרדי א"ל רב ספרא משה שפיר קאמרת אלא
הבא והתם אמרי אסוקי מלתא היא ולית לן בה:
לברך אחריו וברך. אמ' אביו לא שנו אלא לאחריו
אבל לפניו מצוה לברך דאמר רב יהודה
אמר שמואל כל המצות כולן מברך עליהן עובר
לעשייתן ומאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי
הוא אמר רב נחמן בר יצחק דכתיב *וירץ אחימעץ
דרך הבכר ויעבו את הכושי אביו אמ' מהבא
*והוא עבר לפניהם ואבע"א מהבא *ויעבור מלכם
לפניהם וה' בראשם:
חניא א"ר יוסי בר' חנינא בוא וראה כמה קשה
אבקה של שביעית וכו' אדם נושא ונותן
בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו וארץ
אומי לא לימא ברוך הנא וינשים בנותי והדר צ"ס ה' דלא
קאזר אזכרה אמילתיה דלעיל ומיקו כמולאו לנטלה: משה
גדול הדוב: שפיר קאמרת בתמיה: אסוקי מלתא הואיל
וככתו לגמור לית לן בה:
לא שנו דחליא ברכה במכה אלא ברכה שלאחריו: עובר
קודם: ויעבור את הכושי קדמו לרוך לפניו:

רין
לו
כיו
מרו
לו:
בר
ברו
ראו
מלך
שפן
לא
מעך
יניש
בר:
מוליא
הואיל
הילק
למד
אלה:
קטן:
וכו:
הוא:
קרא
קקרא
ס

ויקרא כה בליו שנא * בשנת תיובל תואת תשובו איש אל
סס אחוזתו וסמיד לוי * וכו' תמכרו ממכר לעמיתך וגו':
מא מנא לן דעבדינן זכר למקדש א"ר יוחנן דאמ' קרא
ירמיה ל * כי אעלה ארובה לך וממכותיך ארפאך נאם ה'
כי נדחה קראו לך ציון והיא דורש אין לה דורש
אין לה מכלל רבעי דרישה:

סס מעשה בר"ג ור' יהושע ור' אלעזר בן עירי' ור'
ע"פ עקיבא שהיו באין בספינה ולא היה לולב
אלא לר"ג בלבד שלקחו באלף זוז נטלו ר"ג ויצא
בו זכו' ונחמו לראב"ע במתנה נטלו וכו' והחזירו לר"ג
וכו' למה לוי למימר שלקחו באלף זוז להודיעך כמה
מצות חביבות עליהן:

מב קטן היודע לנענע. ת"ד קטן היודע לנענע חייב
בלולב להתעטף חייב בציצית לשמור תפילין
אביו לוקח לו תפילין יודע לדבר אביו מלמדו
דנדיקלג וק"ש תורה מאי היא אמ' רב המנונא * תורה
צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ק"ש מאי היא
פסוק ראשון:

וסמיד לוי וכו' תמכרו ממכר ודרשינן סמוכין שנשני
עובסה של שניעית תנח' לידי כך:
ה"ג למה ליה למימר שלקחו באלף זוז להודיעך כמה מצות
קביעות עליהם:
חייב בלולב למכור מדפריהם: לשמור תפילין שלא יכנס
נהם לבית הכסא:

לולב וערבה

פרק רביעי

א"ל רבא לרב יצחק בריה דרבב"ח בר אוריין **מג**
 תא ואימא לך מלתא מעלייתא דהוה אמר ע"נ
 אבוך הא דחנן כל יום מקיפין את המזבח פ"א אותו
 היום היו מקיפין את המזבח שבע פעמים הכי
 אמר אבוך משמיה דר"א אלעזר בלולב. איתיביה
 לולב דוחה את השבת בתחלתו וערבה בסופו פעם
 אחת הל שביעי של ערבה לחיות בשבת והביאו
 מרביות של ערבה מע"ש והניחום בעורה והכירו
 בהם בייתוסים ונטלום וכבשום תחת האבני' למחר
 הכירו בהם עמי הארץ ושמום מתחת האבנים
 והביאום הכהנים וקפום בצירי המזבח לפי שאין
 בתחלתו נ"ט ראשון : וערבה בסופה נצניעי : מרביות
 נטיעות : והכירו בהם בייתוסים הרגישו תלמידי
 נייטום והם לדוקים ואינם מודים נערבה שאינה מפורשת
 מן התורה : וכבשום שמום כמו נהדי כנשי דקמנא למה
 לך נמסכ' נרכות וי"מ כמו יכנוש עונותינו יפסה כסית
 כל קטאתם סלה : תחת האבנים ויודעים הם נקמים
 שלא יטלטלו למחר האבנים : עמי הארץ שלא היו נקיאים
 נאיסור טלטול והם היתה ידם עם הפרושים : והביאום
 הכהנים וקפום בו' אבל ישראל לא היה נכנס בן האולם
 ולמזבז מדקתני קנוט ערבה מכלל דנידים כושלין אותה ומכענעין

אל
 וגו'
 ר"א
 ה'
 ורש
 ור'
 לולב
 ויצא
 לר"ג
 במח
 חייב
 צולק
 למדו
 תורה
 היא
 נשביל
 מלות
 יכנס

בייחוס' מודים שחיבוט ערבה דוחה את השבת
אלמא בנשילה היא תיזכתא:

מד איתמר ר' יוחנן וריב"ל חד אמ' ערבה יסוד נביאי'
וחד אמר ערבה מנהג נביאים תסתיים
דר"ג הוא דאמר יסוד נביאים דא"ר אבהו אר"י
ערבה יסוד נביאים הוא תסתיים:

אמר אייבו הוה קאימנא קמיה דר' אלעזר בר
צדוק אתא ההוא גברא א"ל קרייתא אית לי

כרמיה אית לי ויתיא אית לי ואתו בני קרייתא
ומקשקשין בכרמיה ואוכלין בויהיא אריך או לא
אריך א"ל לא אריך הוה קא שביק ליה ואויל
אמר כדו הויתו דייר בארע' הדא ארבעין שנין

ומקיפין נה הכהנים את המזבח ברגליהם ולא"כ זוקפין אותה:
יסוד נביאים אפרוכים קני זכריה שהיו מתקני תקנות
ישראל באכזי כנה"ג: מנהג הכהנים את העם ולא
תקנום להם נפקא מינה דלא צעיא צרכה דליכא למימר
ולכו דאפילו בכלל לא תסוה ליתא:

קרייתא אית לי כפרים ויוצניהן: ומקשקשין בכרמיה
עודרין את הכרמים בשביעית: ואכלו זיתא בשכר
ספירת הכרמים ואינם מופקדים לעניים: אריך או לא
אריך טוב לעשות כן או לא אריך לשון דבר הטוב ובעורא
יש לו דומה וערות מלכא לא אריך לכא למקו: א"ל לא
אריך לפי שאתה פורע פעולתם מפירות שביעית והתורה
אמרה לאכלה ולא לסזורה אבל הקשקוש מותר כדלקמן:
אמר ר"א בר לודק: כדו הויתו דייר כנר ענרו ע' שנה

לולב וערבה פרה רביעי סוכה פו

ולא חמיתי בר אינש מהלך באורחין דמתקנן כדון
הדר ואתא א"ל ומאי איעבר א"ל אפקר זיתיא
לחשוכיא והב פריטי לקשקושי כרמיא:

אמר (אכיו) [אייכו] משום ר' אלעזר בר צדוק

אל יהלך אדם בע"ש יוהר מג' פרסאורח
אמ' רב כהנא לא אמרן אלא לביתיה אבל לאושפיז'
אמאי דנקט כמוד וא"ד ואמר רב כהנא לא נצרכה
אלא אפילו לביתיה אמר רב כהנא כדידי הוה
עובר' ואפילו כסא דהרסנא לא אישכחי:

א"ר אבהו א"ר אלעזר כל (המקיים) [הנוטל] לולב יד

באגדו והדס בעבותו מעלה עליו הכתוב כאלו

בנה מזבח והקרי' עליו קרבן שנא' *אסרו חג בעבותי'

שאי דר נארץ הואת: ולא חמיתי בר אינש לא ראיתי

כן אדם: דמהלך באורחין דתקנן כדון שמהלך בדרך ישר

כזה כאלס זה: אפקר זיתיא לחשוכיא לעניים: והב

פריטיא ותן פרוטות מכיסך לקשקש הכרמים:

לא יהלך וכו' אלא ישנות לו מנעוד יום גדול ויכין לו

סעודת שנת: אלא לביתיה שהולך לביתו והס אינס

יודעים שינא היום ואינס מכינים לנרכו והוא כיצם עליהם:

אבל לאושפיזיה אמאי דנקט סמוד אינו סומך על בני

הבית וכו' עמו סעודתו ועל מה שנידו כסמך: אפילו

לביתו דמה שמולא חס מועט חס רב שלו הוא אעפ"כ

לא יהלך וכ"ש לאושפיזיה שלא ימלא כלום: דהרסנא סעודה

מועטת דגיס קטנים מטוגנים בקמח בשומן שלהן:

אסרו אגדו אל לולב: בעבותים נהדס שהוא ענות ג' על

מג' פרסאורח
אמ' רב כהנא
אמאי דנקט
אלא אפילו
עובר' ואפילו
א"ר אבהו
באגדו והדס
בנה מזבח
שאי דר נארץ
כן אדם:
כזה כאלס
פריטיא ותן
לא יהלך וכו'
סעודת שנת:
יודעים שינא
אבל לאושפיזיה
הבית וכו'
לביתו דמה
לא יהלך וכ"ש
מועטת דגיס
אסרו אגדו

שבת
ביא
תיים
ארי
בר
ת לי
ית
לא
אוי
שני
זותה:
תקית
ולא
למי
רמיא
כסר
או לא
בעור
לא
התורה
לקמן:
שנה

עד קרנות המזבח. (א"ר יוחנן המחזוי משום ר' יוסי המחזוי) [א"ר ירמי' משום רשב"י ור' יוחנן משום ר"ש המחזוי משום ר' יוחנן המכותי] כל העושה איסור לחג באכילה ובשתיה נועלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבחה והקריב עליו קרבן שנא' *אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח:

וי"ל
איסור שלא לאכול וזמירות לעשות גדר באכילת ושתית י"ט כאלו בנה מזבח והקריב אותו המזבח שלא לכל

אמר (ר') תזקיה א"ר ירמיה ארשב"י כל המצוי כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנא' *עצי שטים עומדים תנ"ה עצי שטים עומדי' שמעמידן דרך גדילתן דבר אחר עומדים שמעמידן את ציפויין דבר אחר עומדין שמא תאמר אבד סברן ובטל סבוין ת"ל עצי שטים עומדי' שעומדי' לעולם ולעילמי עולמים:

ג' כמין קליעה: עד קרנות והרי לכם כמתן דמים שנקרכות המזבח: איסור לחג אגודה לקג: באכילה ושתיה שקורין לקג עוכג במאכל ומשתה וי"א יום שלאחר הקג: בעבותים בהמות ענות ושמות:

טו
שס
פ"ד זה השלחן אל"י וגו' ד"א שמות כו ס' באלו וע"ש ד"א

כל המצות כגון קרשי המשכן ועמודיו ולולב וערבה והדס: דרך גדילתן התקתן למטה והעליון למעלה: שמעמידן את צפויין שהלפוי של זהב קבוע בהן במסמרות של זהב דכתיב ואת הקרשים חלפה זהב ולא היה עושה טס ארוך כמדת הקרש שיעמוד מאליו: אבד סברן משננו אהל מועד בטל לו עולמית: סבוין תוקלתם ומנעם כדמתרגמינן הנט איסתכי:

הנט איסתכי: אהל מועד

לולב וערבה פרק ה' סוכה פת

אמר (ר') חוקיה א"ר ירמיה משום רשב"י *ויכולני טז
 לפטור כל העולם כלו מן הדין מיום שנבראתי שם
 ועד עכשיו ואלמלא אלעזר בני עמי מיום שנברא חכמ
 העולם ועד עכשיו ואלמלא יוחם בן עוזיהו עמנו יסורין
 מיום שנברא העולם ועד העולם. ואמר (ר') חוקיה ססכל
 א"ר ירמיה משום רשב"י ראיתי בני עליה והם בחוזה'
 מועטים אם אלף הם אני ובני מהם אם מארה כ"ח ויגוד
 הם אני ובני מהם אם שנים הם אני ובני הם סכל ר"ל
 ומי זוטרי כולי האי והאמר (מר) [רבא] תמני יסורין
 סרי אלפי (פרסי) [ררא] הוה (בדרא) קמי' דקב"ה כדאי' ס'
 שנא' *סביב שמונ' עשר אלף לא קשי' הא דמסתכלי הסויגלי'
 לפטור בזכותי אני סוגל כל מעשיהם ועונותיהם ופטרן כו' ויתד
 ען הדין (ויכולני לקבל עלי שכרם מרוב זכויותי : קיס להו
 ואלמלא אלעזר בני קפץ עמי לסכול : מיום וכו' אלמלא ססכל
 כמו אליו וגם במקומות הרבה משמע כמו לולי) : יוחם בן יסורין
 עוזיהו לדיק היה ועכוו יוטר משאר מלכים הכה בכבוד אז יתקאל
 (ואם) ועליו נאמר צן יכבד אז שכל ימים שהיה אביו מלורע מח
 והוא היה שופט על הארץ כדכתיב ויוחס צנו שופט וגו'
 לא נטל עליו כתר שם מלכות צמיו (ולאחר שמת כתיב
 ומלך צנו תמיו) וכל דינים שהיה דן אחרן צאם אביו :
 ועד העולם עד שיכלה העולם : (ראיתי כלי כתתי לבי
 לעיין בעסקי) : בני עליה והן מועטין רואה אני לפי
 מעשה הנריות שני עליה כח שמקבלין פני השכינה מועטין
 הם : סביב שמונה עשר אלף סיפיה דקרא ה' שעה

חכמ
יסורין
ססכל
בחוזה'
כדאי' כפ'
כ"ח ויגוד
סכל ר"ל
יסורין
כדאי' ס'
הסויגלי'
כו' ויתד
כווי הוי
קיס להו
ססכל
יסורין
יתקאל
מח
יסורין
כ"ח ויגוד
סכל ר"ל
יסורין
כדאי' ס'
הסויגלי'
כו' ויתד
כווי הוי
קיס להו
ססכל
יסורין
יתקאל
מח
יסורין
כ"ח ויגוד
סכל ר"ל
יסורין
כדאי' ס'
הסויגלי'
כו' ויתד
כווי הוי
קיס להו
ססכל
יסורין
יתקאל
מח

ר'
כנן
ל'
ליו
נא'
צו'
לתן
די'
דין
בד
די'
כוח
ורין
מים
דס'
דין
זהב
זרין
ועד
מיכן

באספקלריא המאירה הא דמסתכלי באספקלריא
שאינה מאירה. ודמסתכלי באספקלריא המאירה
מי זוטרי כולי האי (אם שנים הם אני ובני הם)
והאמר אביו לא פחות עלמא מחלהין ושיחא צדיקי
לשעיה ל דמקבלי פני שכינה כל יומא שנא *אשרי כל
חוכי לו ל"ו בגמטריא תלחין ושיחא הוו לא קשיא
הא דעיילי בבר הא דעיילי בלא בר:

יו משנה בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת
ואומרים אנא ה' הושיעה נא אנא ה'
*הושיעה נא ר' יהודה אומר אני והו הושיעה נא

אע"ג דבירושלים שלעתיד לבא כתיב קרא דרשינן ליה כמי
להכי למקום ששכינה שמה סיבנין הומו י"ק חלף והם
הלדיקים שהם כתוכים לפנים ממלאכי השח שחומר כעת
יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ואומר כי ליושנים לפני
ה' יהיה סערה ואומר והיו עיניך רואות את מוריד:
אספקלריא מקילה הקוללת ציניהם לשכינה: מאירה כ"כ
כמראה זה שרויין בה ויש לדיקים שאין מאירה להן כ"כ
ואינן יכולין לראות ממש: אשרי כל חוכי לו המזכים

לכת שהוא כמנין לו: בבר ברשות: דעייל בלא בר בלא
רשות הם מועטין ובהנהו קאמר אס שנים הם אני ובני הם:
אני והו בגימטריא אכא ה' ועוד מע"צ שמות הן הנקובים בג'
מקראות הסמוכים נפרשת ויהי צלוק וישע מלאך ויבא
בין מוכה מלרים ויש משה ושלשתן בני ע"צ אותיות ומהם
יולא שם המפורש אות ראשונה של פסוק ראשון ואחרונה

שם
ע"א
ג' הנו'
בלליח'
ובערו'
בר בל'
תרגום
בן שיהי'
צדיק
ובנו
כמותו
מועט בו'

לולכווערבה פירק רביעי סיכה פט

(אני והו הושיעה נא) ואותו היום מקיפין את המזבח
שבע פעמים בשעת פטירתו מה הם אומרי' יופי
לך מזבח יופי לך מזבח ר"א (בן יעקב) אומר ליה
ולך מזבח ליה ולך מזבח: גמ' *והא קא משתף שם
שם שמום ודבר אחר ותניא (אמר רשב"י) כל ע"כ
המשתף ש"ש ודבר אחר נעקר מן העולם שנא'
*בלתי לה' לבדו הכי קאמרי ליה אנו מודים ולך שמוח כנ
אנו מקלסים ליה אנו מודים ולך אנו משכחים:
א"ר זירא ואי תימא ר' חנינא בר פפא בא וראה יח
שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו מדת ב"ו כלי מו
ריקן *מחזיק מלא אינו מחזיק מדת הקב"ה כלי שם
מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק שנא' *ויאמר [והי'] ע"כ
אם שמוע השמע וגו' אם שמוע השמע ואם לאו (שמו' טו)
[דברים] של אמלעי וראשונה של אחרון וכן נסדר הזה כולן השם הראשון כח
והו וז"ו של ויסע ה"א דכל הלילה וז"ו דויט ושם הל"ז
הוא חכי אל"ף דמחזיקהם טו"ן דהעקן נחשזון שלזפרע ויו"ד
דחוק קדים: יופי לך היופי הזה אנו עיטין לך אהתה מכפר
עלינו: ליה ולך אנו עושין הכבוד הזה: ליה אנו מודים שהו
אדוק וסליט: ולך אנו משבחין אהתה קנין [לכניו ומכפר] עלינו:
מודיט לאו לאו לאו לאו לאו תודה אהנו יודים בו ולא כופרים:
מחזיק מה אכותנין לתוכו: מלא אינו מחזיק מה שמוס'ף עליו:
(מדת הקב"ה אדם מלא חכמה מחזיקו וממלאו ביותר
שמוס'ף בו דעת): אם שמוע השמע אם הורגלת לשמוע
או תשמע תוכל ללמוד ולהוסיף: ואם לאו הטיית און

לא תשמע. דבר אחר אם אתה שמוע בישן תשמע
בחדש ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע:

יש משנה ניסוך המים כיצד צלוחית של זהב מחוקת
ג' לוגין היה ממלא אותה ממי השלוח

מח

הניעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו. עלה בכבש
ופנה לשמאלו ושני ספלין של כסף היו שם ר'

יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין
סס פניהם מפני היין ומנוקבין *כמין שני חוטמין דקין

סס

לשמוע: לא תשמע לאחר זמן לא יספיקו צידה: ד"א אם
אתה שמוע בישן מקור על תלמודך שלמדת: תשמע בחדש

ע"ג

תתקבץ בו להבין דברים חדשים מתוך דברים ישנים: ואם
יפנה לבבך ולא תשמע ותסית דעתך מאזר למדת צ"ע: שוב

צד"י

לא תשמע תדע כי כשתקפוץ לשנית ולעסוק בתורה לא תשמע
לא תתחכם בה: בישן בימי נערוּתך: בחדש מכאן ואילך:

בג"ח

ממי השלוח מעין הוא סמוך לירושלים: מחוקת ג' לוגין
זהו פקודת שנים כמים רביעית ההין לכבש: שער המים

בשכ"ו

אחד משערי עזרה נקרא כן על שם שני מכניסין לליקית
של מים של ניסוך נחג: תקעו והריעו מים שניה דכתי'

לשון קלמ

ואתתם מים בשאון: עלה בכבש שהיה בדרומו של מזבח:
ופנה לשמאלו שהנשכים נעשים נקרא מערבית דרומי וכשהוא

פונה לשמאלו היא הראשונה: שהיו מושחרין פניהם ודומי'
לכסף שהיא מקור מן הסיד: כמין ב' חוטמין דקים קוטם

אחד נספל ונקב אחד בקוטמו והכהן מערה המים בפי
הספלים והנשכים מקלמין ויורדין דרך הקוטמין ע"ג המזבח

אחד
מער
וכו'
ניסוך
גמ'
שמה
יש
ששו
דכת
יומא
בש'
עתי
ושא
כדק
גבר
יהו
ונס'
ונמו
ועמ
של י'
אחר
הנק
לרז

לולב וערבה פרק רביעי סוכה צ

אחד מעובה ואחד דק כדי שיהו שניהם כלין כאחד
מערכות של מים ומזרחית של יין. עירה של מים
וכו' ולמנסך אומר לו הגבה את ירך שפעם א' מינכית
ניסך א' על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן: פ"ק
גמ' הנהו תרי מיני חד שמי' ששון וחד שמיה
שמחה א"ל ששון לשמחה אנא עדיפנא מנך דכתי'
*ששון ושמחה ישיגו א"ל שמחה לששון וכו' א"ל
ששון לשמחה חד יומא שבקוד ושוייך פרוונקא
דכתי' *כי בשמחה תצאו א"ל שמחה לששון חד
יומא שבקוד ומלו בכך מיא דכתיב *ושאבתם מים
בששון. א"ל ההוא מין דשמי' ששון לר' אבהו
עתידיחו דתמלו לי מים לעלמא דאתי דכתיב
ושאבתם מים בששון א"ל אי הוה כתי' לששון
כדקאמרת השתא דכתיב בששון משכני דההוא
גברא משוינן לי גורא ומלינן בי מיא. *תני רבי
יהודה בן בחירא אומר נאמר בשני ונסכיהם בששי פ"ק
ונסכיה בשביעי כמשפטם מ"ם יו"ד מ"ם הרי כאן
מים מבאן רמו לניסוך המים מן התורה: פ"ק
ונמונת היה נקב שני המים והיין יורדין לאיתן שהם חלולי
ועמוקים חלד: אחד מעובה וכו' אחד מהנקנים מעונה אותו
אל יין: ואחד דק אותו אל מים: כדי שיהו שניהם כלים בבת
אחת כדמפרש גמ' שהמים שמהרים ללאת לפיכך לריך שיהא
הנקב דק: חד יומא שבקוד יפקיעין מן האמים: פרוונקא רץ
לרוץ לפניו: בשמחה תצאו שהוא יראה הדרכים: גורא כול:

מינכית
פ"ק
תננית
פ"ק
נחכ' שבת
אגדכ פט

מע
ת
וח
ש
ר'
רין
קין
א
ש
א
ש
ב
מ
ד:
גין
ים
דית
תי'
ק:
הוא
ועי'
ט
כפי
זכק

כ א"ר יוחנן שיתיו מששת ימי בראשית נבראו שנא
 *חמוקי יריכך כמו חלאים מעשה ידי אמן
 ע'פרש"י חמוקי יריכך אלו השיתין כמו חלאים שמחוללין
 ויורדין עד התהום מעשה ידי אמן מעשה ידי אוכנתו
 של הקב"ה. תנא דבי ר' ישמעאל בראשית אר
 חקרי בראשית אלא ברא שית. תניא ר' יוסי אומר
 שיתין מחוללין ויורדין עד התהום (ועליהם כרה
 דוד י"ו אלף אמה) שנא *אשירה נא לירידי וגו'
 ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו שורק ויבן מגדל בתוכו וגם
 שיתין חלל שתת המזבז כנגד מקום הנסכים: חמוקי
 סתרי לשון חמק עבר נסתר ונכסה מומי וכן עד
 חתי תתחמקין תסתרי מומי זאת צושה לקרב אלי עפמי
 שמעלת בי אף כאן חמוקי יריכך שמסותרין בירך מזבז:
 כמו חלאים כמו חלול: מעשה ידי אמן זה הקב"ה שהוא
 אומן לבריאת העולם מעשה ידי אוכנתו של הקב"ה: כרה
 דוד וכו' ל"ג ליה בתוספתא וה"ל ל"ג ליה דמאן דאית ליה
 וכתוספתא כרה דוד לית ליה מו' ימי בראשית נבראו: לירידי הקב"ה
 נשנילו אחי מאורר ובמקומו אחי לקבול על זאת: שירת דודי
 לכרמו על כרמו (ישראל): כרם היה לירידי בקרן בן שמן
 הוא זוית השמחה מכל הארצות: ויעזקהו בנה להם
 ע"שוקובערים בצורות מוקפות דלתים ובריק כטבעת זו דמתרגמינן
 עזקה: ויסקלהו כאדם המפנה אנכיס מכרמו כלו' פיכה
 האומות מפניהם שלא ישנו בצרלם פן יקטיאו אותם: ויטעהו
 שורק כטען גפנים משוכות לא זמורה אלא שרשים עלמין
 כו' ע"ש

כ"ט
 ע'פרש"י
 כשיר
 השירי
 ע"ה
 ישציה ה
 ולפי גי'
 הילקו'
 כרה
 דר"ס"ל
 שנבראו
 ולא נחלכו חתי
 עדהתבו'
 ויבליהן
 כרה דוד
 ודוק
 רש"ש
 ובתוספת'
 גרם חגדל
 זה היכל
 יקב זה
 מזבז כו'
 ע"שוקובערים
 לזה גי'
 הילקו'
 חגדל
 זה כ"ה
 כו' ע"ש

לולב ועֶבֶה פֶּרֶק רְבִיעִי סוּכָה צָא

יקב חצב בו ויטעהו שורק זה כ"ה ויבן מגדל
 בהוכו זה מזבח וגם יקב חצב בו אלו שיחין. לס"ז שורק הייבו ישראל
 אר"ל בזמן שמנסכין יין ע"ג המזבח פוקקין את
 השיחין לקיים מה שנא' *בקורש הסך סס ע"ב
 נסך שכר לה' מאי משמע א"ר פפא שכר לשון
 שתיה לשון שביעה לשון שכרות אמר רב פפא
 שמע מינה כי שבע איניש חמר' מגרוניה שבע מדבר כח
 אמר רבא צורבא מרבנן דלא נפישא ליה חמרא
 ליגמע גמועי רבא אכסא דברכתא אנמע גמועי:
 דרש רבא מד *מה יפו פעמויך בנעלים כה יפו כח
 פעמוהיהו של יעזראל בשעה שעורין לרגל סס
 בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב שנא' זה"ש י
 זה בית המקדש שהוא זרשם ועיקרם שהוא מחבנס לפני
 המקוס: ויבן מגדל בחוכו זה מזבח העשוי כמגדל (והיה
 להם למגדל) ע"ה: וגם יקב חצב בו זאיתו מגדל יקב הוא
 נור קפוד וכן עד יקני המלך בית שקרא המלכא לשון שיחין ומער':
 פוקקין את השיחין את קבז שזראש המזבז שהנסכים יורדין
 בו לשיחין שיראה היין עליו כגרון מלא ושבע: שכר
 לשון שכרות ושחקה ונסיכה: מגרוניה שבע ע"י שזתה
 זלגיימות גסות וגרון מלא הוא משניע ולא ע"י שתייה מרובה
 שחכים הרבה יין במעו ע"י לגיימות דקות ואינן כאוכלין
 שזבוע שלהן זא ע"י מילוי החרס: לגמע גמועי זלגיימות
 גסות: מגמעו ליה גמועי דרך שניעה מיס קבז מלוח:
 בנעלים זעליית רגלים: נדיב שזבז לנו להכיר את צוראו:

ונא
 אמן
 לין
 נתו
 ל
 אמר
 ברה
 וגו'
 וגם
 מוקי
 עד
 ומפי
 זבז:
 והוא
 ברה
 ליי
 זכ"ה
 דודי
 שזן
 להם
 מיין
 שיכה
 שזתו
 גלמן

תלים וזו *נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם אלהי אברהם
 ולא אלהי יצחק ויעקב אלא אלהי אברהם שהי'
 תחלה לגרי' (דרשו) [תנא דבי] רב ענן [מ"ד] * (מהיפו
 פעמיך בנעלי' וגו'). חמוקי יריכיך כמו חלאי' מעש'
 ידי אמן למה נמשלו ד"ת לירך לומר לך מה ירך
 בסתר אף ד"ת בסתר והיינו דא"ר אלעזר מ"ד *הגיד
 לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות
 משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך. עשות
 משפט זה דין. ואהבת חסד זו גמילו' חסדים. והצנע
 לכת עם אלהיך זו הכנסת כלה והלוית המת: והלא
 דברי' ק"ו ומה דברי' שדרכן לעשות בפרהסי' אמרה
 הורה הצנע לכת דברי' שדרכן לעשות בצנעה עאכ"ו:
 תחלה לגרים כדכתיב לנו להתגיי'ר: למה נמשלו וכו'
 רב ענן דריש לקרא כלוקות: כמו חלאים שהיו מאכזבים
 טובות כמו וקלי כתיב: מעשה ידי אמן הלוקות מעשה
 אלהים המה: חמוקי יריכיך הנסתריט כירך שכבוד התורה
 כלכעא ולא להיות יושב ושוכה בגונה של עיר ולא לשנו'
 לתלמידי' בשוק כדאמרי' במועד קטן: זה הכנסת כלה והוצאת
 מות דכתי' זהו לכת טוב לכת אל בית אבל מלכת אל בית
 משתה אף שם לריך הלכע (לספור) [לסעוד] במדה כאה ולשתו'
 ולשמוק במדה כאה ולא לנהוג קלות ראש בעלמו וי"א אס לריך
 לבזבז להולאת מת עני או להולאת כלה עניה יעשה כלכעא
 ולא לימא קמי מאן דלא ידע דעבדי כן וכן חפורש בשאלתות
 דרב אחאי: דברים שדרכן לעשות בצנעה כגון (שאר) לזקה

ש"ס
 חגיג'
 ס"א
 חיי"ו
 דברים
 שדרכן
 לעשות
 כלכע'
 דהעו'
 בפרהסי'
 עושה
 חסוס
 יוהרא
 ולא
 לשמה
 יליף ג"ש
 לכת וק"ל
 כרי"ף

א
 א
 ש
 ו
 א
 נ
 ה
 הכי
 צ
 מ
 נ
 ז
 כ
 א
 ה
 א
 ל
 ל
 ה

לולב וערבה פרק רביעי סוכה צב

א"ר [אלעזר] גדול העושה צדקה יותר מכל הקרבנו' כב
שנא' *עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח. שס
א"ר אלעזר גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה חשלי כח
שנא' *זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד אם אדם חושע י
זורע ספק אוכל ספק אינו אוכל אדם קוצר ודאי
אוכל וא"ר אלעזר אין הצדקה משתלמת אלא לפי
גמילות חסדי' שבה שני זרעו לכם לצדק' קצרו לפי חסד:
הנו רבנו בשלשה דברים גדולה גמילות כג
חסדים יותר מן הצדקה. שהצדקה בממונו שס

הנחת לעני צמח שאין לריך להודיע לשום אדם חש"כ
צבלה וצמת לפי שאחרים מתעסקים בהן וודעין הופיזה
מל סי והיינו דאמר רבי אלעזר דכל מילי צעי לכיעותא
והיא הדין לדברי תורה: *והוא שיש לו חסד*
נבחר לה' מזבח הכל צבלל וצח קטאת ואש ועולה ושלמים
כלם זבח הם: שנא' זרעו לכם לצדקה קרא הכתוב
זריעה לצדקה ואת המסד קרא קליר וטובה קלירה מזריעה
כדמפרש אדם זורע וכו': ספק אינו אוכל שחא לא ילמקו
או ילקה בצדמון וצנד: אלא לפי גמילות חסדים שבה
הנתינה היא הלדקה והטורח היא המסד כגון מוליכה לביתו
או טהק שתעלה לו להרבה כגון כותן לו פת אפויה או כנד
ללבוש או מעות צעת שתבואה מלויים שלא ילכו מצותיו
לאיבוד זהו מסד שנותן לנו ודעתו לטובתו של עמי: לצדקה
הלוקה היא הזריעה שזרע כדי לקטור לקבל שכר: קצרו
לפי חסד שתקבלו השכר לפי המסד שנה:

והוא שיש לו חסד: מירב חסדו וזרעו חסדו

ג"ח בין בממונו בין בנופו. צדקה לעניים ג"ח בין
 לעניים בין לעשירי צדקה לחיים ג"ח בין לחיים בין
 למתים. א"ר אלעזר כל העושה צדקה ומשפט כאלו
 מליס לג מלאו לעולם כלו חסד שנא *אוהב צדקה ומשפט חסד
 ה' מלאה הארץ. שמא תאמר כל הבא לקפוץ קופץ
 שס לו ת"ל *מה יקר חסדך אלהים יכול אפי' ירא שמי' כן
 שס קג ת"ל *וחסד ה' מעולם ועד עולם על יריאיו: ואר"א
 חשלי לא מ"ד *פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה וכי
 יש תורה של חסד ויש תורה שאינו של חסד אלא תורה
 לשמה זו היא תורה של חסד תורה שלא לשמה זו היא
 תורה שאינה של חסד א"ד תורה ללמדה זו היא תורה
 של חסד שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד:
 ג הניא מסננת יש בו משום גלוי א"ה נחמיה אימתי
 בזמן שהתחזקה מגולה אבל בזמן שהתחזקה
 מכוסה אע"פ שהעליונה מגולה אין בה משום גלוי
 מפני שארם נחש רומה לספוג צף ועומד במקומו:
 ג"ח בין בניפו בין בממונו כגון מספיד למת נושא קוצרו
 משמח קתן מלוה את קצרו נדקד: בממונו מלוה לו
 מעות משאילו כלים ובהמה: שמא תאמר כל הבא לקפיץ
 ולעשות לזקה ומסד: קופץ ומספיקין נידו וממליצין לו
 אנשים מהוגנין לכד: ת"ל מה יקר לריך לתת לז ולטרוד
 ולרדוף אחריהם לפי שאינה מלויה תמיד לזכות בה למהוגנין:
 יש בו משום גלוי אם הביקו עלי שמירה כשיעור שהיית
 גלוי המפורש בהכל אוקטין כדי שינא נחש מתקת און כלי
 וישתה ויקזור לקורו ואסורה בשמיה: התחזונה כלי התקמתן:

ה ח ל י ל

פרק חמישי

איתמר רב יהודה ורבנא חד תני שואבה וחד תני שם
 חשובה אמר מר זוטרא מאן דתני שואבה ע"כ
 לא משחבש דכתיב *ושאבתם מים בששון ומאן יבעי יב
 דתני חשובין לא משחבש דאר"נ מצוה חשובה
 היא ובאה מששת ימי בראשית. *מ"ט דמ"ד עיקר נא
 שירה בכלי דכתיב *ויאמ' חוקיהו להעלות העולה ד"ה כט
 להמזכה ובעת החל העולה החל שיר ה' והחצוצרות
 ועל ידי כלי דוד מלך ישראל מ"ט דמ"ד עיקר שירה
 בפה דכתיב *ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים
 להשמיע קול אחד ואידך נמי הכתיב ויאמר חוקיהו
 ה"ק החל שיר ה' בפה ע"י כלי דוד מלך ישראל
 לכס'ימי קלא ואידך נמי הכתיב ויהי כאח' למחצצרים
 ולמשוררים ה"ק משוררים דומיא דמחצצרים מה
 מחצצרים בכלי אף משוררים בכלי:
 משנה מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא כד
 מששת ימי בראשית דאמרו לעיל שיתין כנראו סו' ימי ס
 בראשית לקבל הגסכים: החל שיר ה' והחצוצרות
 וע"י כלי דוד אלמא כלי דוד שיר ה' קרי ליה: למחצצרים
 ולמשוררים והכא לא כתיב כלים קולרות לאו כלי שיר
 כינהו שהן לתקיעות התמידים והמוספים:
 בית השואבה כל שמקהו אינה אלא נאגיל ניסוך המים כדמפרש

ע"כ ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו
 ומי שלא ראה ירושלים בתפארתה לא ראה כרך
 נחמד מימיו ומי שלא ראה בית המקדש בבנינו
 לא ראה בנין מכואר מעולם. מאי היא אמר אבוי
 ואיתימא רב הס"א בנין הורדוס. במאי בניה אמר
 (אבוי) [רבה] באבני שישא ומרמרא א"ד באבני שישא
 כוחלא ומרמרא אפיק שפא ועייל שפא כי היכי
 דלקב לסידא סבר למשעייה בדהבא אמרו ליה רבנן
 שבקיה דהבי שפיר טפי דמתחוי כי אדוותא דימא:
 כה תניא ר' יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוטין
 של אלכסנדריוא של מצרי' לא ראה בכבודן
 של ישראל מעולם אמרו כמין בסילקי גדולה היתה
 סטיו לפנים מסטיו פעמים שהיו שם ששים רבוא

נ"כ פ"ק
 ז"כ
 רש"א

ע"כ

ושאנתם מים בשאון: מאי היא אי זה מן הנטייכי' של שלמה
 או של קמיל' בן קכלי' או של הורדוס שסחרו ונכחו: מרמרא
 בנחו' שיש לבוע לא לבן ולא שקור אלף כעין ירק שקורין גיש:
 בהפוך שישא שיש לבן: כוחלא לבוע ככחול: אפיק שפא זורה
 של אבנים ככנסת זורה יולאת: כי אדוותא דימא כגלי
 ים שהאבנים משוכים במרחיהם זו מזו והעיכים המסתכלות
 בהן שוטטות וכראה כאלו הם גלים נעים וכדים:
 דיופלוטין לשון יוני דיו ב' פלו שריס כמו מטרפולין וכמו
 דיופלו מרומי דתענית: בסילקי פלטרי' גבוהין
 כקראין בסילקאות: סטיו לשון סטיו ב' סטיון כפול לשיבת

חרמל
 לבן שישא
 לבוע

כיוצאי מצרים ואמרו לה כפלים כיוצאי מצרי
 וע"א קחדראות של זהב היו שם כנגד ע"א זקני'
 וכל אחד ואחד אינה פחותה *מכ"ה רבוא דנרי נ"י הנמ'
 והב ובימה של עץ בנוי באמצע וחון הכנסת עומד ^{ורש"י}
 עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן היה ^{חכ"א}
 מניף בסודרין והם עונין אחריו אמן ולא היו מעורבבין ^{דגול}
 ויושבין אלא זהבין בפני עצמן וככפי בפני עצמן ונפחים ^{ככדי}
 בפני עצמן וטרכיים בפני עצמן וגרדיום בפני עצמן
 וכשאכסנאי או עני נכנס לשם היו מכיר בני אומנותו
 ונפנה לשם ומתפרנס משם הוא ואנשי ביתו אמ'
 אביי וכלהו קטלינהו אלכנדרוס מוקדן. מ"ט איענישו
 [משום דעברי אהאי קרא] דכתיב (*לא תוסיפו ^{שמות יד}
 לראותם עוד) (*לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד) דנריס יו
 ואינהו הדור ואזיל אתא ואשכחינהו דהווקרו כסיפר'

שריס של אלכסנדריא שהלכו עם יוסקן בן קרם ושרי הקיילים
 לאקר קורבן בית ראשון בימי ירמיה ונתיישבו עם ואע"פ
 שעלה עליהם בנוכדנאצר והקריב את סלרים וכהרגו מישראל
 שהלכו עם כמו שנתנבא עליהם ירמיה עליו נכיהם עם לידולה
 ועושר עד שהקריבם אלכסנדרוס: כנגד ע"א זקנים שעשו
 להם סנהדרין. ככרי זהב גרסינן: בימה כעין אלמ"א מצרף
 שלכו: חון הכנסת שם הכבוד: לענות אמן שהיה ש"ץ
 שלפני התיבה גומר ברכתו והן לא היו יכולים כלם לשמוע
 קולו: זהבית בספיים לורסי זהב לורסי כסף: נפחים קרשי
 צחל: טרסיים קרשי נקשת: גרדיום אורגים: ונפנה לשם

דברים כח* ישא ה' עליך גוי מרחוק אמר מכרי ההוא גברא
הוא דבעי למיחי בספינה כ"י יומין ודלי זיקא ואיתיתא
ספינתא בה' יומי נפל עלייהו וקטלינהו:
כו משנה במוצאי י"ט הראשון של חג יורדין לעזרת
נשים והיו מתקנים שם היקון גדול ומנורי
ע"א של זהב היו שם וד' ספלים של זהב בראשיהם
וד' סולמות על כל מנורה ומנורה וד' ילדים מפרחי
כהונה וכיריהם כדי שמן של מאה ועשרים לוג
והם מטילים לחוך כל ספל וספל מבלאי מכנסי
הכהנים ומהמייניהם מהן היו מפקיעין ובהם היו
מדליקין ולא היתה חצר בירושלים שלא היתה
מאירה מאור בית השואבה החסידים ואנשי מעשה
ונשכר להם למלאכתן: ההוא גברא הוא עליו באמר מקרא
זה וגזרת מלך היא להקרינם: ודלי זיקא גבה הרוח:
יורדין לעזרת נשים כהנים לויס (וישראלים) יורדין מעזרת
ישראל שהיתה גבוה לעזרת נשים שלמטה היתה
נשפיע ההר: ומתקנין שם חיקון גדול מפרש בגמ': וד'
ספלים של זהב בראשיהם נראש כל מנורה ומנורה:
ילדים נקורים: וכיריהם כדי שמן ועולים כל אחד נסולמו:
מבלאי מכנסי הכהנים ומהמיניהן היו מפקיעין ממכנסי
נגדי השרד הנלויות שהיו משל לצור ומאבנטיהם הישנים:
מפקיעים קורעין לעשות פתילות: שלא היתה מאירה
לפי שהמנורות גבוהות כל אחת והר הבית היתה גבוה והאורה
זורקת בכל העיר וכותל המזרח שהוא לסוף עזרת נשים

היו מרקדים לפניהם * באבוקי של אור שבידיהם ^{ע"ג}
 ואומרים לפניהם דברי שירות ותושבחות והלויים ^{ע"ג}
 בכנורות ובנבלים ובמצלותם בחצוצרות ובכל כלי
 שיר בלא מספר על ט"ו מעלות היורדות מעורת
 ישראל לעורת נשים כנגד ט"ו שיר המעלו' שבספר
 תהלים שעליהם עומדים הלויים בכלי שיר ואומרי'
 שירה: גמ' מאי תיקון גדול א"ר אלעזר כאותה שישנינו
 חלקה היתה בראשונה והקיפוח גוזטרא כדי שיהו
 נשים רואות מלמעלה ואנשים מלמט' ת"ר בראשונה
 היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באין לידי
 היה כמוד כדאמר בסדר יומא והמנורות עולין למעלה
 הימנה: באבוקות של אור זרקין אותן כלפי מעלה ומקבלין
 אותן יש בקיפין לעשות כן גד' או נט' חצוקות חורק זו
 ומקבל זו חורק זו ומקבל זו: דברי תושבחות נגמרא מפרש
 להו: ט"ו מעלות אורך המעלה ברוקב עורה ירוקב המעלה
 קלי אמה ורומה קלי אמה כדקאמר במסכת מידות ובסדר יומא:
 שעליהם עומדים הלויים בשיר לשמרת בית השואבה אבל
 דיכון לשיר הקרבן אלל המיבב היה: חלקה היתה עזרת
 נשים בראשית ולא היו זיזין יולפין מן הכתלים: והקיפוח
 גוזטרא נתנו זיזי כתלים בולטים מן הכתלים סניב סניב
 וכל השנה מסדרין שם גוזטראות לזוים שקורין פלכ"קא
 כדי שיהו נשים עומדי' שם בשמרת בית השואבה ורואות
 והוא תיקון גדול דקתני מתניתין שמתקנים בכל שנה ושנה:
 מבפנים בעזרת נשים: מבחוץ נראו' אל הר הבית ובקיל:

קלות ראש התקינו שיהו נשים יושבות מבחון
 ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש
 התקינו שיהו נשים יושבות מלמעל ואנשים מלמטה:
 כז והיכי עבדי הכי והכתוב הכל בכתב מיד ה'
 עליו השכיל אמר רב (יוסף) קרא אשכחן
 נב ודרשו *ויספדה הארץ משפחות משפחות לבד
 ד"ה משפחות בית דוד לכד ונשיהם לכד וגו' והלא דבריו
 ק"ו ומה לעתיד לבא עהם עוסקי בהספר ואין יצתה"ר
 מתגרה בהם אמרה תורה נשים לבד ואנשים לבד
 עכשיו שעוסקין בשמחה ויצתה"ר מתגרה בהן עאכ"ו:
 כח והאי הספדא מאי עבירתיא פליגי בה רבי דוסא
 ורבנן חד אמר על משיח בן יוסף שנתרג
 סס והיכי עבדי הכי (הקאו בעלי הגמרא על מה שאמרו בסמוך
 שעשו גזוזטריות) והוסיפו וסנו על נכין שלמה: והכתי'
 גבי דוד כאלוה את שלמה על מדת הנתיב ונכיינו: הכל
 בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכת התכנית שהודיש
 הקב"ה על ידי גד הקוזה וכתן הנביא: קרא אשכחו שניך
 להבדיל אנשים מכשים ולעשות גדר בישראל שלא יבאו לידי קלקול:
 וספדה בכנואת זכריה ומתכבא לעתיד לבא שיבכו על משיח בן
 יוסף שנהרג במלקמת גוג וכתב מספקת בית דוד לבד ונשיהם לבד
 שאפי' נשעת הלער לריך להבדיל אנשים מכשים: שעוסקין בהספד
 באותה שעה והמלצר אינו מיקל ראשו מהר ועוד שאין ילה"ר
 שולט כדקאמ' קרא והסירותי את לב האבן ולקמן אמרינן
 שהקב"ה שוקטו אמרה תירה וכו': כאן שעוסקין בשמחה
 קרובה לקלות ראש * ועוד שילך הרע שולט עכשיו לא כל שכן:

וחד
 מש
 דק
 כה
 הס
 בכ
 מב
 הר
 נד
 צד
 הה
 יכו
 תמ
 היר
 לח
 תו
 וח
 שה
 לכ
 דק
 ול
 בח
 של

וחד אמר על יצר הרע שנהרג בשלמא למ"ד על
 משיח בן יוסף שנהרג שנא' *והביטו אלי את אשר
 דקרו וספרו עליו כמספר על היחיד והמר עליו
 כהמר על הכבוד. אלא למ"ד על יצה"ר שנהרג
 הספדא בעו למיעבד שמחה בעו למיעבד אמאי
 בכו כדררש ר' יהודה (בר' אלעאי) לעתיד לבא
 מביאו הקב"ה ליצה"ר *ושוחטו בפני הצדיקי' ובפני
 הרשעים צדיקים נרמה להם כהר גבוה רשעים
 נרמה להם כהוט השערה הללו בוכין והללו בוכין
 צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש את
 ההר הגבוה הזה רשעים בוכין ואומרים היאך לא
 יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה ואף הקב"ה לא
 תמה עמהם שנאמ' *כי יפלא בעיני שארית העם דש"ח
 היהונו' (גם בעיני יפלא) א"ר אסי יצה"ר בתחלה דומה
 לחוט של בוכיא ולבסוף דומה בעבות העגלה שנא'
 *הוי מושבי העון בחבלי השוא ובעבו' העגלה חטאה: ישיגה פ

זכרי יב
 ר"ל כיטול
 כחו זהו
 שחיתתו
 היל"ה
 הוא כחו
 של יצו
 שנקבא
 הר שגיג
 לכך נדחו
 לצדיקים
 להר
 ולרשימים
 להם
 דש"ח
 פס"ח

והביטו אלי את אשר דקרו יסתכלו בהרוג שלפניהם: וספרו
 עליו כמספר על היחיד כאדם המספיד על בנו היקיד
 שהיה לו ומת: צדיקים בוכים שזכרים נלעס שהיה להם
 לכבוש את הרשע הזה נקיייהם וכו': כי יפלא בעיני ונו' סיפיה
 דקרא גם בעיני יפלא: של בוכיא עכניש שקורין אראכי"ח:
 ולבסוף משאדס נמשך אחריו מעט מתגבר והולך בו: מושבי העון
 בחבלי השוא בתחלה הם מניחין אותן עליהם ע"י קבלים שאינן
 של כלום: ובעבות העגלה קבל ענה שקוארין בו את הפרה למקריש:

בחוץ
 אש
 מה:
 ה'
 שכתו
 לבד
 יברי
 יצה"ר
 לבד
 אכ"י:
 דוסא
 נהרג
 נסמך
 הכתי
 הכל
 הודיש
 שניק
 קלקול:
 שיק
 נן
 הס לבד
 הספר
 יכה"ר
 אחרין
 שמחה
 ל שכן:

כט ת"ר משיח בן דוד שעתיד להגלות כמה"י בימינו
 אומר לו הקב"ה בני שאל מה אתה מבקש
 תלמי נואני נותן לך שנא' *אספרה אל חק ה' אמר אלי
 בני אתה וגומר שאל ממני ואתנה גוים נחלתך
 ואחזותך אפסי ארץ כיון שרואה למשיח בן יוסף
 שנהרג אומר לפניו רבש"ע איני מבקש ממך אלא
 חיים אומר לו הקב"ה עד שלא עמדת כבר התנבא
 עליוך דוד איך שנא' *חיים שאל ממך נחת לו:
 לדרש רב עוירא ואיחימא ריב"ל שבע שמות יש
 לו ליצר הרע הקב"ה קראו רע שנא' *כי
 יצרת לב האדם רע מנעוריו. משה קראו ערל שנא'
 דברים *ומלת' את ערלת לבבם דוד קראו טמא שנא'
 תלמי נא *לב טהור ברא לי אלהים מכלל דאיכא טמא.
 חש"י כה' שלמה קראו שונא שנא' *אם רעב שונאך האכילו
 חנילה לחם ואם צמא השקהו מים כי גחלים אתה חוהה
 על ראשו וה' ישלם לך אל חקרי ישלם לך אלא
 ישעיה כו' ישלימנו לך. ישעיהו קראו מכשול שנא' *ואמ' סולו
 סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי. יחזקאל
 אספרה אל חק ה' אספרה דבר זה להיות לקק ולזכרון:
 היום ילדתיך היום חגלה לנריות שאתה בני:
 אם רעב שונאך אם רעב ינרך יתזנ לעצירה: האכילוהו
 לחם הטריקהו במלמטה של תורה דכתיב לכו לקטו
 בלקמי: השקהו מים תורה דכתיב הוי כל צמח לכו למים:
 ישלימנו לך שיהא שלם ינרך עטך וסוהבך ולא ישיאך לקטוף

קרא
 יואל
 ת"ר
 ארץ
 להח
 בממ
 הים
 והר
 האו
 אמר
 שמ
 ניקד
 מאי
 פטר
 וליא
 פניו
 כים
 ומסכ
 נקדי
 קרי
 וכסה
 רחמי

קראו אבן שנא' *והסירותי את לב האבן מבישרכם. יחזקאל לו
 וואל קראו צפוני שנא' *ואת הצפוני ארחיק מעליכם: יחזקאל כ
 ת"ר *ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצר הע לא
 שצפון ועומד בלבו של אדם *והדהתו אל שם
 ארץ ציה ושממה למקום שאין בני אדם מ:ויין שם
 להתגרו כהן את פניו אל הים הקדמוני שנתן עיניו שם
 במקדש ראשון והחריבו והרג ת"ח שבו וסופו אל
 הים האחרון שנתן עיניו במקדש שני והחריבו
 והרג ת"ח שבו ועלה באשו ותעל צחנתו שמניח
 האומות ומחגרה בהן כישראל כי הגדיל לעשות
 אמר אכ"י ובת"ח יוחר מכלן כי הא מעשה דאב"י
 שמעיה ליהוא גבר' דקאמר ליהוא איתחא למחר
 ניקרום וניזול ברוכתא פלן אמר איזיל אפרשינהו
 מאיסורא אול בתרייהו תלחא פרסי באגמ' כי
 פטרי מהרדי שמעינהו דקאמרי אורחין רחיקא
 וליאנד מן העולם: הצפוני כדמפרש שלפין בלבו של אדם:
 פניו אל הים הקדמוני מפני שם סכ"ו אל הים הקדמוני
 הוא המקדש הא' שהוא כ"ס שהיו הכל נקבלים שם
 כ"ס שכל הנפלים הולכים אליו: ועלה באשו ותעל צחנתו
 ומפני שעלה באשו וסרקנו שהכ"ס האומות וכתגרה בישראל:
 נקדים וניזול באורחא נשכ"ס. בהשכ"ס קודם היום השכמה
 קרי קדמות' נגמ': כי הוו פ"שו מהרדי שהיו מנ' עיירות
 וכשהגיעו לפרשת דרכים פירש זה לכאן חו לכאן: וארחין
 רחיקא דרך רסוקה היא בין שני מקומותינו וא"א עוד

וצווחין בסימא (לא יכילנא אזלו כל חד לדוכתיה)
אמר אביי אי מאן דסאני לי הוה לא הוה מצוי
לאוקמי אנפשי' אזל תלה נפשיה בעיברא דרשא
והוה קא מצטער תנא ליה ההוא סבא כל הגדול
מחברו יצרו גדול ממנו:

לב א"ר יצחק יצרו של אדם * מתחדש עליו בכל
יום ויום שנא' * כל יצר מחשבות לבו רק * רע
כל היום. ארשב"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל
יום ומבקש להמיתו שנאמר * צופה רשע לצדיק
ומבקש להמיתו. ואלמלא הקב"ה עוורו אינו יכול
לו שנא' * ה' לא יעזבנו בידו וגו'. תנא דבי ר' ישמעאל
בני אם פגע בך מנוול זה משכהו לכה"מ אם אבן
הוא נימוח דכתיב * אבנים שחקו מים ואין מים
אלא תורה שנא' * הוה כל צמא לכו למים אם
ברזל הוא מתפוצץ שנא' * הלא כה דברי כאש נאם
ה' וכפטיש יפוצץ סלע א"ר שמואל בר נחמני א"ר

ג' הגמ'
מתגבר
בראש' ו
ע"כ
תלים לו
קידושין
פ"ק
וע"ש
הש"א
סס
איוני יד
ישע"י כה
ירמ"כ

לילך בדרך יקד: וצווחין בסימא אלו היינו יכולין לילך
בדרך יקד היה נעים לוות שלנו: אי מאן דסני לי אי
הוה זוכאי מתיקד עם אשה: לא הוה מצוי לאוקמי
אנפשיה מלקטא ועל עלמו היה אומר: תלה נפשיה כשען
על צריק הדלת כאדם שחשש ומלטער:

רע כל היום כל היום רעתו מתוספת: ה' לא יעזבנו
בידו בתריה כתיב: מנוול זה יצר הרע: לכו למים
נחילה תורה למים וכתיב אבנים שחקו מים: דברי כאש
והאף מפעפע את הברזל והייט מתפוצץ שהכילות ניתזו'

יונתן יצר הרע מסיתו לאדם בעולם הזה ומעיד
 בו לעולם הבא שנא' *מפנק מנוער עבדו ואחרותו משלי כס
 יהיה מנון שבן באטב"ח דבי רבי חייו קורין לסהדה
 מנון רב הונא רמי כתיב *כי רוח זנונים התעם ^{הוא} ^ד
 וכתי' *כי רוח זנונים בקרבם בתחלה התעם ולבסוף ^{הוא} ^ה
 בקרבם. אמר רבא יצר הרע בתחלה קראו הלך
 ולבסוף קראו אורח ולבסוף קראו איש שנא' *ויבא ^{הוא} ^ה
 הלך לאישה עשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקר לעשו' ^{הוא} ^ה
 לאורח וכתיב *ויעשה לאיש הבא אליו. א"ר יוחנן ^{הוא} ^ה
 אבר קטן יש באדם משביעו רעב מרעיבו שבע
 שנא' *כמרעיתם וישבעו וגו' :

כוסע יב

גס נפ'

חמנו: עבדו ילה"ר עבדו של אדם הוא שאם רלה הוא חלק
 מסור נידו שכ' ואתה תמאל בו: באט"בח א"כ הוא אט"נכ
 גו"דו הוא עשירות י"ץ כ"ף ל"ע מ"ס הרי מאות ק"ץ ר"ף
 ש"ן ת"ס הרי אלפים ונשאר הכ"ך שלא היה לה"א בן זוג
 נעשירות ולא לכו"ן בן זוג במאות ולא לכ"ף בן זוג באלפים
 לפי סדר האותיות קברים יחד כמלא דרך אל"ף ב"ת זה
 סהדה מנון סמ"ך מן מ"ס במקום מ"ס ה"א מן ה"ן במקום
 נו"ן ד' מן ד"ו במקום וי"ו ועוד ה' במקום נו"ן: התעם
 טעות בעלמא: בקרבם משמע נטוע בלגס: הלך עובר
 דרך עליו ואינו מתאכסן עמו דרך אכסני': אורח אכסנאי:
 איש בעל הבית: ויבא הלך בדוד ונת שבע קאי דקא"ל נביא
 לדוד על ילה"ר שנא עליו: אבר קטן גיד הגויה: משביעו
 בתשמיט: רעב גופו וקסר כח לעת זקנה שבע בכח שלם:

לג אמר (רבין) [רב הנא] בר (רב) אחא אמרי בי

שם רב ד' הקב"ה מתחרט עליהם על שבראם

אלו הן כשדים ויצר הרע. ישמעאל. גלות. (וראיו)

ישני' כג הפסוקים בסדר זה) כשדים דכתיב *הן ארץ כשד'י

מיכה ד זה העם לא היה וגו'. ויצה"ר דכתיב *ואשר הרעותי.

ישני' כג גלות דכתיב *ועתה מה לי פה נאם ה' וגומר.

איוב יג ישמעאל דכתיב *ישליו אוהלים לישודדים ובטוחו'

למרגיו אל. א"ר (אחא בר חנינא) [יוחנן] אלמלא

ג' מקראות הללו נתמוטטו רגליהן של שונאי

וינ"ש ישראל חד *אוספה הצולעה והנדחה אקבצה ואשי

רש"א הרעותי וגו' ואידך *הנה כחומר ביד היוצר כן

מיכה ד אתם בירי בית ישראל ואידך *והסירותי את לב

יהוה יחוקאל' היאבן מבשרכם. רב פפא אמר אף מהאי קרא

וואת רוחי אתן בקרבכם וגו':

לד *ויראני ה' ד' חרשים מאן נינהו ד' חרשי' א"ר

שם חנא ברני כיונא א"ר שמעון חסידא זה

זכריה כ גלות שהגלה את ישראל: לא היה אינו כדאי והלואי אם לא

היה: אוהלים לישודדים אלו ערביים השוכנים באהלים

במדברות ורועים מקנה כל יסיהם וכתיב סיפיה דקרא

לאשר הניא וגו' כלו' הוא עלמו גרם לו הרגותו שהניאם

בעול': מה לי פה לשון קרטה: ואשר הרעותי אשר בראתי

ילך הרע המקטיאם וגרמתי להם כל זאת: ג' מקראות

שמעיד' שהעונות והזכויות נידו:

חרשים אומיין:

משגז בן דוד ומשיח בן יוסף ואליהו ובהן צדק.
 מחקיף לה רב ששת או הכי היינו דכתיב *אלה זכריה ב
 הקרנות אשר זרו את יהודה הני יתובי מוחבי
 ליהוד' א"ל שפיל לסיפיה דקרא ויבאו אלה להחריד
 אוחס גו' א"ל אנא בהדי חנא באגדתא למה לי:
 *והיה זה שלום אשור כי יבא בארצנו וכי ידרוך לה
 בארמנותינו והקמונו עליו שבעה רועי' ושמונ' שם
 נסיכי אדם מאן נינהו ו' רועים דוד באמצע אדם מיכא ס

משיחים שניהם קרשים לבנין זה"מ אליהו קרש חנן שנפה מזבן
 זהר הכרמל ומלינו שהוא עתיד להשתלק: וכהן צדק הוא
 שם בן נח ונקרא קרש ויקוק קרש את לורף בנ"ר מפרש לה
 במלכי לדק שנא לקראת אנרהם וברכו וקוקו וקרוי קרש ע"ש
 בנין התורה שננה עם אביו: אלה הקרנו' אשר זרו את יהודה
 וגו' בתורה כתיב: שפיל לסיפיה דקרא דאלה הקרנות:
 ויבאו אלה להחריד אוחס סוף הפסוק הוכיח שאין תכלמו
 מדבר בקרשים אלא באומות כשאל הנביא את המלאך מה
 אלה הקרשים א"ל אלה הקרנות כלו' האומות הללו אשר זרו
 את יהודה ויצאו אלה הקרשים להקרוי אותן הקרנות לידות
 את קרנות הגויים: שפיל השפיל עלמך לתקתית המקרא לסוסו:
 אמר רב שם: בהדי חנא באגדתא למה לי מה לי אללו
 באגדה נקי הוא באגדה עמני ולא אוכל לו:

ו' רועים וחי' נסיבים לא ידעתי בהם טעם כמדומה לי
 דאמרי' בעלמא וילקק היפן הלך שהלך להליל בנין
 עדינה של גיהנם דכתיב כי אתה אבינו כי אנרהם לא

שת ומשותלח מימינו אברהם ויעקב ומשה משמאלו
ומאן נינהו ח' נסיכי אדם ישי ושאל ושמואל ועמוס
צפניה *חוקיהו ואליהו ומשיח:

כ"א
לדקיקו
ומשיח
והליהו

ת"ר יש מהן אומרים אשרי ילדותינו שלא ביישה
את זקנתנו אלו חסידים ואנשי מעשה ויש
לו מהן אומרי אשרי זקנותנו שפרה על ילדותינו
נג אלו בעלי תשובה אלו ואלו אומרי אשרי מי שלא
חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו:

לו תניא אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח שמחת
בית השואבה היה אומר אם אני כאן הכל
כאן ואם אין אני כאן מי כאן למקום שאני אוהב

ס"ט

ידענו וישראל לא יכירנו ונומר נמסכת שבת: עמוס וצפניה
מן הנביאים היו אדם שת ומתואלק מן הלדיקים שקודם
המצול שלא קטאו עד דור אנוש כדכתי' אז הוהל וגו'
מתואלק לדיק גמור היה כדאמרי' בקלק ז' הימים שנתלו
בדור המצול הם ימי אכלו של מתואלק:

יש מהם אומרים היינו תושבת' דמתניתין שמשבתין להקדוש
ברוך הוא על כך: אלו חסידים כל קסיד הוא מעיקרו:
שלא ביישה וכו' שלא עברנו עבירה בילדותינו לבניש את זקנותינו:
אם אני כאן הכל כאן וכו' היה דורש לרבי' שלא יקטאו
ואומ' בשמו של הקב"ה אם אני כאן הכל כאן כל זמן
שאני קפץ בבית הזה ושכינתי שרויה בו יהא כבודו קיים
ויצאו הכל כאן ואם תקטאו ואסלק שכינתי מי יבא כאן:
ה"ג בתוספתא הוא היה אומר למקום שאני אוהב רגלי

רגלי מוליכו' אותי (ואף הקב"ה אומר) אם אתה
 חבוא לביתי אבוא לביתך ואם אתה לא חבוא אל
 ביתי אני לא אבוא אל ביתך שנא' *בכל המקום שמות כ
 אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכהיך:
 אף הוא ראה גולגולת אחת שצפה על פני המים לח
 אמ' לה על דאטפת אטפוך וסוף מטיפיך ^{סס}
 יטופון. א"ר יוחנן רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ^{מסכת}
 ביה לאתרא דמתבעי לתמן מובילין יתיה. הנהו ^{סבות}
 תרי כושאי דהוו קיימי קמיה דשלמה *אליחורף ^{מלכים}
 ואחיה בני שישא סופרי' דשלמה יומא חד חזייה ^{ס ד}
 למלאך המות דהוה עציב א"ל אמאי עציבת א"ל
 דקא מתבעי מינאי הני תרי כושאי דיתבי הכא
 מוליכות אותי חס תנא אתה אל ביתי וכו' וכ"ל שאף כאן
 לריך לגרום כן משום דאמר רבי יוסקן נתר רגלוהי דבר
 איכס כו' ואי לא גרסינן לה עאי שייכא דרבי יוסקן הכא:
 שצפה על פני המים שחתכו את ראשו והטילוהו למים
 והכיר בו שהיה רולק ופגע בו עכשיו ליסטי' כיולא
 בו: א"ל על דאטפת אטפוך על שהלפת גולגולת של אחרים
 נמים: אטפוך הליפוך אחרים עכשיו: וסוף מטיפיך יטופון
 עוד ינא יום ויליפו גולגלת' של אלו שהרגוך: ולאחרא דמתבעי
 למקום שנגזר עליו למות משם הוא מתבקש ליטול נשמתו: חמן
 מובילין יתיה לשם רגליו מוליכות אותו: תרי כושאי על ס
 שהיו יסין קרי להו הכי: אליחורף ואחיה פסוק היא נמלכים
 שהיו סופרים לשלמה: דקא מתבעי מינאי אלו מתבקשין ממני

אלו
 מוס
 שה
 ייש
 תינו
 לא
 חת
 הבל
 הב
 פניה
 קודם
 וגו'
 כתלו
 קדוש
 קרו:
 מיכו:
 חטאו
 זמן
 קיים
 כאן:
 רגלי

ענין לון מסרינהו לשעירי אמר להו אמטונהו למחוז' דלון
 כי מטו אבבא שכיבו למחר חוייה למלאך המות עיין
 דהוה קא בדה א"ל אמאי קא בדיחת א"ל היבא רש"ל
 דאיבעו מינאי התם שדרתינהו פתח שלמה ואמ' עגלה
 רגלוהי דכר איניש אינון ערבין ביה לאתרא דמתבעי ערוס'
 לתמן מובילין יתיה (גם בירושלמי):

לט תניא אמרו עליו על רשב"ג בשהיה שמח שמחת
 בית השואבה היה נוטל ח' אבוקות של
 אור בידו אח' וזורקן כלפי מעלה וזורק אחת ומקבל עס
 אח' ואין אחת מהן נוגעת בחברתה וכשהוא משתחוה
 נועץ ב' גודליו בארץ ושוחה ונושק את הרצפה וזוקף
 מה שאין כל בריה יכולה לעשות כן וזו היא קידה

למעלה שהגיע זמנן למות ולא היה יכול ליטול כשמתן כאן
 שלא כגזר עליהם למות כי אם בשער לון: מסרינהו שלמה:
 לשעירים לשדים שהוא היה מלך עליהם כדכתיב וישל שלמה
 על כסא ה' למלך שאלך על העליונים ועל התחתונים:
 אמטונהו למחוזא דלון עיר שאין מלאך המות ראוי לעבור
 בתוכה כדאמרינן בסוטה: ערבין ביה לשמים ומשלימים
 ערבותן להוליכו למקום שנתבקש משם:

שני גודליו של שתי ידיו וכשען עליהם עד שאוקה ונושק
 את הרצפה לקיים מה שנא' כי רבו ענדיך את אבניה:
 וזהו קידה האמורה בכתובים דאמר מר קידה על אפיס
 אין לו להשתטק ולהגיע לארץ גופו אלא שכיו כלבד מי (יודע)
 [שיודע] לעשו' כן וניסיו של רשב"ג לא היה אלא מעומדי העזרה

החליל פרק חמישי סוכה קא

לוי אחוי קידה קמיה דר' ואיטלע והא גרמא
ליה והא אמר ר"א לעולם אל יטיח אדם דברי
כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי
מעלה ואיטלע וכנו לוי הא והא גרמא לוי. לוי
הוה מטייל קמיה דרבי בתמניא סכינא ושמואל
קמיה דשבור מלכא בתמניא מזוגי חמרא אבוי קמיה
דרבה בתמניא ביעי ואמרי לה בד' ביעי:

תניא א"ר יהושע בן חנניא כשהיינו שמחין שמחת מ
בית השואבה לא היינו רואין שינה בעינינו ^מ
ביצר שעה ראשונה לתמיד של שחר ומשם לחפל'
השחר ומשם לקרבן מוספים ומשם לתפלה

יכול לעשות כן אלף הוי: איטלע נעשה קנה לפי סכסוק
גופו מאליו ואינו נשען על ידיו נזקה לדקוף גופו למעלה
כמלא כל אונס זקיפתו על מתכיו: יטיח ירוק לשון כמטקוי
קשת: הטיח דברים במסכת מעניות עלית ישנת למרום
ואין אתה משגיח על נכיד: הא והא גרמא היה כעכ
נהטפת דברים ונכדק נשעת המחיצה כדקאמר במסכת
שבת נפל תורא קדד סכינא: קמיה דרבי נביתו שהיה
נשיא ומכבדים אותו לשחקו שהיה דואג תמיד בלדת ישראל
ונקוליו כדקאמרינן בכדריס יומא דמסיך ציה רבי אחי
פורענו' לעלמא: שבוה מלכא מלך פרס היה: מזוגי חמרא
כוסות זכוכית מלאים יין ואין היין נשפך:

רבי יהושע בן הנניא מן הלויס המשוערים היה כדאמרינן
בערכין וכבר הלך רבי יוחנן בן גודגדא לסייע את ג' ע"ש
בערכין

מוספים ומשם לבית המדרש ומשם לאכילה ושחיה
 ומשם לתפל' המנחה ומשם להמי' של בין הערבי'
 ומכאן ואילך לשמחת בית השואבה איני והא"ר
 יוחנן שבוע' שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן
 לאלתר [אלא ה"ק] מאי לאראינו שינה בעינינו לא
 טעמנו טעם שינה קאמר דהו ממנמי אבתפידהרדי :
 מא א"ל רב חסדא ליהויה מרבנן דהויה מסדר אגדת'
 קמיה מי שמייע לך הני ט"ו שיר המעלות
 ע"א כנגד מי אמרן דוד א"ל הכי א"ר יוחנן בשעה
 שכתב שברה דוד שיתין קפא תהומא ואבעי למשטפיה
 פ' הגולין לעלמא אמר דוד ט"ו מעלו' ואחתיה אי הכי מעלו'
 יורדות מיבעי ליה א"ל הואיל ואדכרתן מלתא הכי
 אחמר בשעה שברה דוד שיתין קפא תהומא ובעי
 למשטפיה לעלמא אמר דוד מי איכא דידע דשרי
 יהושע בן כנכי'א בהגפת דלתות : מלקין אותו כשנצע לשוא
 ומשעה שילאה שצועה מפיו הרי הוא כשנצע על העמוד של
 גי' רש"י. אכן שהוא של זהב *שאין זה כשנצע על דבר שאפשר לו. וכשצועות
 בנח' תכן דהייכו שצועת שוא וקייצין על זדוכה מכות וכגון שהתרו בו :
 שאף זה בשעה שברה דוד שיתין ולא סבירא ליה שמשת ימי
 כשנצע יגל בראשית כנראו ואי ס"ל שחא כתמלאו עפר או כרורות
 דכר ולריק לכרותן : קפא תהומא לפ המיס למעלה וילא
 שא"פ וילף הנחל מתרגמי' וקפא פרולא : א"ל רב קסדא לדידיה :
 הואיל ואדכרתן הכי אחמר מי איכא דידע כו' דוד
 לא היה עורה הלכה לפני אקיתופל רבו והוא היה שם :

לכ
 או
 וא
 ומ
 ש
 ב
 ל
 ש
 כ
 וא
 א
 ג
 א
 ו
 י
 ש
 ו
 ג
 ד
 ל
 מ
 ע

ב"ב
 ויחזק

למיכתב שם * אחספ' ומשדא ביה לאחותיה לדוכתיה ^{סס}
 או לא ליכא דא"ל מירי אמר דוד היודע לומר ע"כ
 ואינו אומר יחנק בגרונו נשא אחיתופל ק"ו בעצמו
 ומה לעשות שלו בין איש לאשתו אמרה תורה
 שמי שנכתב בקדושה ימחה על מים לעשו' שלום
 בין כל העולם כלו (לאכיהם שבשמי') עאכ"ו אמ'
 ליה שרי כתב שם אחספא שדי ביה נחית תהומא
 שיתסר אלפי גרמידי כיון דחוא דנחית טובא אמ'
 כמה דמידלי טפי מירטב עלמא אמר ט"ו מעלו'
 ואסקיה חמיסר אלפי גרמידי ואוקמי' באלפי גרמידי
 אמר (אביי) [עולא] ש"מ סומכא דארעא אלפא
 גרמידי והא קחזינן דאי כרו פורתא וקא נבעי מיא
 אמר רב משרשיא הנהו מסולמי דפרת הוו:

אחספא מפני שהקרא לולל ויורד ואינו לפ כדי שירד
 ויכוס על הנקב ונאגדה דספר (שמות) [שמאל] מפורש
 שמלאו דוד על פני נקב התהום וכתוב בו שהי' שם משת
 ימי בראשית: לעשות שלום בין איש לאשתו לנדוק את
 הסוטה. ואם טהורה היא יהיה שלום ביניהם: שמי
 שנכתב בקדושה שכתוב במגלה יתן ה' איתך לאלה ולשנועה
 וגו' כדכתיב וכתב את האלות האלה הכהן וגו': כמה
 דמדלי טפי מרטיב עלמא כמה שהתהום גבוה וסמוך
 לארץ מתלקק העולם והארץ מלקקת סירותיה: אמר ט"ו
 מזמורים של שיר המעלות: סומכא דארעא עובי הארץ
 עד התהום: מסולמי מעלות העשויות במקילות שנהם מי

טב משנה עמדו ב' הבהני בשער העליון היורד מעזרת
נא ישראל לעזרת נשים ושתי הצוצרות בידם

ע"ג קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו הגיעו למעל עשירית
תקעו והריעו והקעו הגיעו לעזרה תקעו והריעו

ותקעו היו הוקעים והולכי עד שמגיעין לשעה היוצא
למזרח הגיעו לשער היוצא למזרח הפכו פניהם

ממזרח למערב ואמרו אבותינו שהיו במקום הזה
אהוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמת משתחווי

קדמה לשמש ואנו ליה עינינו ר' יהודה אומר היו
נג שונין אותה לומר אנו ליה וליה עינינו: גמ' *אינו

ע"ג פרת עולין תחת הקרקע לפי שפרת מולאו גבוה מאד כדקאמר
בבבבבות כל הבהרות למטה מפרת ומים היוצאין מהר גבוה

אם דרך מתוקן להם עולים על הר כיוולא בו ולא יותר
לפיכך אף הקופרים בהרים שבבבל הסמוכה לפרת מולאים מים:

תקעו וכו' זה סימן לילך למלאות מים לכיסוך מן השילוח:
הגיעו לעזרה לקרקע עזרת נשים תקעו כו': היו

תוקעין והולכין באלו ג' אחרונות מאריכין עד שמגיעין לשער
היוצא מעזרת נשים להר הבית (היוצא מן המזרח) [לשפולו

למזרח]. והשער ההוא מכוון כנגד שער שמעזרת ישראל לעזרת נשים
יורדין ממערב למזרח וכשהיו נכנסין למקדש היו הולכין

ממזרח למערב דרך עליה: הפכו פניהם למערב ללד
העזרות והיכל לומר דבר זה אבותינו בבית ראשון היו

פופרין ולא היו פניהם לבית אלא אקוריהם להיכל וגו'
פסוק הוא בימזקאל: שונין אותה כופלין אותה כדמפרשינן

החליל פרק המישי סוכה קג

והאמר רבי זירא כל האומ' שמע שמע כאומר
 מורים מורים דמי דאמרי הכי אנו ליה משתחוי'
 וליה עינינו מיחלות ת"ר ממשמ' שנא' *ופניהם יחזאל ס
 קרמה איני יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלהי קידוש' ס'
 מלמד שהיו מפריעין את עצמן ומתריזין כלפי משה: ס' כתר
 חניא בחולו של מועד בראשון מהו אומר *הבו מג
 לה' בני אלים. בשני מהו אומר *ולרשע נה
 אמר אלהים בשלישי מהו אומר *מי יקום לי תלים כט
 עם מרעים. בר' מהו אומר *בינו בוערים בעם. סס כ
 סס לד
 חכו ליה וליה עינינו: כל האומר שמע שמע משתקין אותו סס
 כאומר מודים מודים מאוס דמקזי כב' רשויות: ליה אנו
 משתחויים וכו' דכיון דאחרתי מילי קא מדבר ליה תרי זימני
 ולא אקדא מלתא לית לן נה: בפריעין מגלין: ומתריזין רעי:
 בחולו של מועד דסיכות: מהו אומר נשיר המוספי':
 בראשון ציוס אקד דקס"ט: הבו לה' וגו' וכל
 המזמור ע"ג שהיום תקלת שמקת בית השואנה דהיינו כבוד
 ועוז ובאותו מזמור כתיב קול ה' על המים ע"ג כיתיק
 המים: ולרשע אמר גו' וכל המזמור דברי כבושים הם
 לכאספיים לעזרה למלות הקג ושמיים שמקת הקג
 ומוכימם מה לך לספר קקי כלומ' למה לך לבא לבית זה
 עם שאר עמי אם איך חזר בתשובה ובאותו מזמור כתיב
 זנח לאלהים תודה וגו' ע"ג שקג הסוכית זמן כל תאמר
 הוא לג' דגלים כסדרן וסיף המזמור זנח תודה יכנדככי וגו':
 מי יקום לי עם מרעים ובינו בוערים במזמור אקד הם

תלים פא בחמישי מהו אומר *הסירותי מסבל שכמו כפיו
 שס פנ וגו'. בששי מהו אומר *ימוטו כל מוסדי ארץ
 וזינו בוערים נווקדם ומי יקום לי מאור והם מקדימין את
 המאור ונראה בעיני מפני שפרשת מי יקום לי עם מרעים
 קדברת על לרתם שהיו מאועבדים בבית שני תחת מלכי
 פרס ומלכי יון ומלכי ארם ואעפ"כ אינם נמנעים מלשחק שמחת
 מלכס ומתפללין מי יקום לנו להלילנו מהמרעי האלה וגו'
 לולי ה' עזרתה לי כמעט גו' וגם ברוב שרעפי בקרבי וגו'
 כלו' אף לפי לרותיבו אין לנו נמנעים מלבא להשתעשע
 בתקומך כו' עד סוף המזמור ולמחרתו זינו בוערים בעם
 מפני שעכשיו זמן מתנות עניים שהוא זמן אסיף זמן לקט
 שכחה ופחה ומעשר עני וכשמגיעין ימים האחרונים שהם
 קרובים לפרוש ולשיב לבתיהם קורים לפניהם להוכיחם שיעשו
 כראוי ואע"פ שהמעשרות בלנעה ולא יאמרו מי רואנו ומי
 ידענו לכך אמר זינו בוערים בעם שאומרים בלבם מי יגיד
 מעשינו הנוטע און הלא ישמע אם יולר עין הלא יביט
 היוסר גוים הלא יוכיח עד מי יקום לי : הסירותי מסבל
 שכמו דברי תנאים הם אם תזכו בלרה קראת ואחללך
 אעבך בסתר רעם אנחך על מי מריבה וגו' על המיס
 שכדוכין עליהם נחג לפי מה שאני נוחך אספיק לך ע"ש
 שמתפללין על הגשמים ולריכין להם וכתיב במזמור זה אכבי
 ה' אלהיך המעלך וגו' שאשלק להם ברכה וסוף המזמור
 ויאכילהו מקלב קטה ומלור דנש אשניעך : ימוטו כל מוסדי
 ארץ במזמור אלהים כלב בעדת אל ואומר כל המזמור ע"ש

החליל פרק חמישי סוכה קד

ואם חל שבת להיות באחד מהם ימוטו נדחה:
 א"ר אלעזר הני ע' פרים כנגד מי כנגד ע' אומר מד
 פר יחירי למה כנגד אומה יחידה. משל^ל זס
 למלך ב"ו שאמר לעבדיו עשו לי סעודה קטנה ע"ג
 כדי שאהנה ממך. א"ר יוחנן אוי להם לאומות
 שאבדו ואין יודעין מה שאבדו בזמן שבית המקדש
 קיים מובח מכפר עליה ועכשיו מי מכפר עליה:
 ח"ר מעשה במרים בת בילגה שהמירה דחה מה
 והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים גו
 כשנכנסו יוונים להיכל היחה מבעטת בסנדלרה ע"ג
 ע"ג המזבח ואמרה לוקום לוקום עד מתי אתה ע"ג
 שבתיו צו עכי ורש הלדיקו ואלו הן מעשרות שכך הוא כדרש כמו הוא
 בשמיטת קולין לדק משלך ותן לו צפ' הזרוע לא ידעו ולא שטורף
 יבינו ומי שאינו כוחן לבו להנין לכך נקשרה יתהלכו זו מיתה הכנשים
 כדתיקן צד' פרקים הדבר מתרבה וכו' צמולאי התג שכל דש"א
 שנה מפני גזל טחכות עכ"ס וגורם קללה ורעבון לעולם שימוטו
 צו כל מוסדי ארץ: ואם חל שבת בא' מהם ידקה שיר
 המועד מלפני שיר השבת: ימוטו ידח' שהוא שיר אחרון וכדקה
 מפני שאמרו צא' נשבת שיר שהי' ראוי לאמר אהמול שאין מדלגים
 סדר השיר וצב' אומר שיר של אקד נשבת כמלא אחרון נדקה:
 שבעים פרים פרי הקג שנעים הם סוף משל שמיני: כנגד
 שבעים אומות לכפר עליהם: שאהנה ממך אין
 לי הכיה וקורת רוח צל אלו אלא בשלך:
 מרים בת בילגה עממור בילגה היתה וכן שמה: כשנכנסו
 יווני' להיכל בימי מתתיהו בן יוסקן: לוקום הוא זאב בלאן

פיו
 דץ
 חת
 י"ס
 לכי
 חת
 וגו'
 וגו'
 שע
 עס
 לקט
 הס
 נשרו
 ומי
 יגיד
 יביט
 סבל
 ולכך
 מים
 ע"ג
 אכבי
 חמור
 סדו
 ע"ג

מכלה ממונן של ישראל ואו אתה עומד עליהם
 בשעת הרחק וכששמעו חכמי בדבר קבעו ארז
 טבעת' וסחמו את חלונה ויש אומרים משמרתו
 שוהה לבא ונכנס ישבב אחיו עמו ושמש החתין
 ואף ע"פ ששכיני הרעים לא נשחכרו שכיני בילגה
 נשחכרו שבילגה לעולם חולקת בדרום וישבב אחיו
 בצפון. בשלמא למ"ד משמרתו שוהה לבא היינו
 דקנסין לה לכולה משמרה אלא למ"ד מרים בת
 בילגה שהמירה דתה * איהי הטאה ואנן קנסין
 לכולה משמרה אמר אבי אין כדאמרי אונשו
 שותא דינוקא בשוקא או דאבות או דאמיה ומשום
 יוכי: וכששמעו חכמים בדבר לאמר שנכרה יד בית קסמוכאי:
 סחמו חלונה של משמרתה ולקמן פריך טעם דידה קנסין
 לכול' משמרה: משמרתו של בילג' שוהה לבא כשמגיע
 שבת שלה לא היו באים ומוכחא מלתא שאין העבודה חביבה
 עליהן: ונכנס ישבב אחיו סדר משמרות בילגה לבא אקרי
 ישבב וכאשכנח אקרי יולא בילגה נכנסת וכשמה משמרת
 בילגה לבא עכב ישבב במשמרתו ולא ילא ולכך קנסוה:
 ואע"פ שכל שכיני הרשעים לא נשחכרו (דכתי') אוי לרשע
 ואוי לשכנו: שכיני בילגה נשחכרו היינו ישבב: שבילגה
 לעולם חולקת בדרום אפילו נכניסמה: וישבב לעולם
 בצפון אף בליאתו ושנח הוא להם לקולקין נלסון: משום
 ברתיה קנסין ליה לדידיה כלו' ואפילו לאניה לא היה
 למקנסיה: שותא דינוקא בשוקא או דאבא או דאימא

ג' הנח'
 חשים
 נדח'
 קנס'
 ליה
 לדידי'
 ודקאמרי'
 את אניה
 סיא
 מחללת
 היינו
 לומר
 ארור
 שוי ילד
 וכו' ולא
 לקנס
 רש"ס

ועל שאלו רוב סדריה: ויש הרבה ימים אסורה ימינו

החליל פרק חמישי סוכה קה

אבות ואימיה קנסינן לכולה משמרה אמר אבוי
אוי לרשע ואוי לשבינו * טוב לצדיק טוב לשבינו
שנא * אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו:

כדי לסיים בדבר
טוב אומר
זה דש"א
ישעיה ג

ביצה פרק ראשון ביצה

אושפזיכניה דרב פפא ואמרי לה ההוא גברא ד
דאתא לקמיה דרב פפא הווי ליה
חנך בצים משבת ל"ט אתא לקמי' א"ל מהו
למיכלינהו למחר א"ל ויל האידנא ותא למחר
דרב לא מוקים אמורא עלויה מיומא טבא לחבריה
משל הדיוט מה שהתינוק אומר צוק או מאניו או מאמו
שמע אף זו אם לא שמע' מאניה מצוה העבודה לא אמרה
כן. שיתא דבור כמו לא תפיקו לבו שותא ובקדושין שותא
דמר לא ידענא: אוי לרשע ואוי לשכנו בתורת כהנים
מכ"ה ומלכו את האבנים נגע באבן שבמקלוע שניהן קולצין
אע"פ שהכנע לא נראה אלא בנימו של זה מקמת שהיתה
עינו כרה בכליו מנרו לקה בשצילו מכאן אמרו אוי לרשע אוי
לשכנו ומחילא טוב ללדוק טוב לשכנו שהרי מדה טובה מרובה:
דרב לא מוקים אמורא עליה לא היה פעמיד מורגמן
לפניו לדרוש דרשה ברבים: מיומא טבא לחבריה
פלוט' משעשה היום י"ט דהיינו לאתר סעודה עד מקר: